ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

SLOVO

9

24. apríl 2016

Kvetné víkendy v Prešove, Košiciach a Bratislave

MILOSRDNÍ AKO OTEC

NA TÉMU
Prenasledovanie kresťanov v Rímskej ríši

ROZHOVOR
s Martinom Mrázom o antickom Ríme

RODINA
katechéza: Božie slovo verzus médiá

Chaldejská katolícka cirkev

Ján Krupa
foto: asorblog.org

Chaldejská katolícka cirkev vzišla z Apoštolskej cirkvi Východu, často nazývanej Asýrska cirkev Východu.

Už v 13. storočí pôsobili medzi veriacimi Asýrskej cirkvi Východu katolícki misionári, hlavne dominikáni a františkáni. K prvej formálnej únii došlo v roku 1340, keď do cirkevného spoločenstva s Rímom vstúpilo niekoľko asýrskych biskupov na Cypre, no čoskoro bola prerušená. Na Florentskom koncile (1445) bola síce obnovená, no vydržala len päť rokov. Koncil tiež zaviedol pre asýrskych kresťanov zjednotených s Rímom označenie *Chaldejci*.

Patriarchát Katolíckej cirkvi chaldejského obradu

Trvalejšie zjednotenie s Rímom sa podarilo uskutočniť až v polovici 16. storočia. V pozadí únie bola nespokojnosť s dedičným preberaním úradu patriarchu (z celibátneho strýka na synovca), ktoré v polovici 15. storočia zapustilo korene v Asýrskej cirkvi Východu. V reakcii na škandalózne vládnutie patriarchu Šimona bar Mamu sa traja biskupi so svojimi veriacimi v roku 1552 zhromaždili v kláštore Rabban Hormizd pri Mosule a zvolili za patriarchu jeho predstaveného Jána Sulaqu, pričom Šimona bar Mamu vyhlásili za zosadeného. Synoda vyslala Jána Sulaqu do Ríma, aby sa mohol lepšie presadiť proti svojmu konkurentovi. Podľa názoru Wilhelma de Vriesa je to veľmi pozoruhodné, pretože „v tom čase v Mezopotámii nepôsobili katolícki misionári. Ako prišli voliči Jána Sulaqu na túto myšlienku? V odporúčacom liste, ktorý mu dali, sa uvádzalo: ‚Naše kňazstvo pochádza z Ríma.' Za tým sa skrýva správna historická pripomienka, že Perzská cirkev sa vo svojich počiatkoch vnímala ako závislá od ‚západných otcov', biskupov Rímskej ríše, a že odtiaľ prišli prví poslovia viery do Perzie. Idea primátu biskupa Ríma bola Asýrčanom známa vďaka recepcii pseudonicejských kánonov, a tiež ju šírili dominikáni, ktorí medzi Asýrčanmi pôsobili v 13. storočí."

Ján Sulaqa zložil v Ríme 15. februára 1553 katolícke vyznanie viery. Na konzistóriu 20. februára bol potvrdený za patriarchu Chaldejcov. Keďže sa považoval za prirodzeného dediča východosýrskej tradície, prijal meno Šimon VIII. Za biskupa ho 9. apríla vysvätil pápež Július III., ktorý mu 28. apríla osobne položil na plecia pálium, čím sa začali písať dejiny patriarchátu Katolíckej cirkvi chaldejského obradu.

Dlhodobý zápas medzi cirkvami

Šimon VIII. sa vrátil do vlasti aj s dvomi dominikánmi ako poradcami a usídlil sa v Diyabakire. Úprimne sa usiloval získať svoj ľud pre Katolícku cirkev. Asýrsky patriarcha sa však jeho pôsobeniu urputne bránil. Šimona napokon nechal uväzniť a v roku 1555 popraviť paša z Amadye. Bol to začiatok dlhotrvajúceho konfliktu medzi nekatolíckymi Asýrčanmi a katolíckymi Chaldejcami. V priebehu 250 rokov bolo cirkevné spoločenstvo s Rímom viackrát prerušené. Až v roku 1830, keď Pius VIII. potvrdil Chaldejský patriarchát a patriarchálne sídlo prešlo do Mosulu, došlo k stabilizácii situácie.

Chaldejská katolícka cirkev v súčasnosti

Chaldejská cirkev je dnes jedinou spomedzi východných katolíckych cirkví, ktorá je väčšia ako jej pravoslávny náprotivok. Hlási sa k nej vyše 400-tisíc veriacich. Desať eparchií má v Iraku, štyri v Iráne, ďalšie štyri na Blízkom východe a tri v USA. Chaldejským patriarchom je od roku 2013 Louis Raphaël I. Sako so sídlom v Bagdade. Chaldejskí seminaristi študujú v Patriarchátnom seminári sv. Petra v Bagdade. V roku 2015 založila Chaldejská cirkev katolícku univerzitu v Erbile.

Monastier Rabban Hormizd v Iraku

Z OBSAHU

5 **Dar nádeje**
slovo Svätého Otca

6 **Kvetný víkend**

12 **Prenasledovanie kresťanov v Rímskej ríši**

15 **Definitívna zmluva**
katechéza
k Roku milosrdenstva

16 **Zábava z utrpenia**
rozhovor s otcom
Martinom Mrázom

18 **Teta Františka**
svedectvo

20 **Božie slovo verzus médiá**
katechéza venovaná rodine

22 **Odpustenie**
katechéza pre mladých (7)

23 **Verím mu, lebo je Kráľ a Boh**
biblická katechéza

24 **Zosnutie Bohorodičky**
zamyslenie nad ikonou (1)

28 **Slovo deťom**

SLOVO

oficiálny časopis
Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk
Ročník 48. Periodicita vydávania: dvojtýždenník.
Adresa redakcie: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov,
tel.: 051 / 7731 481, 0911 711 263.
Číslo účtu: SK45 0200 0000 0032 1020 6959
SWIFT KÓD: SUBASKBX, KS: 0558, ŠS: 2016, VS: vaše PSČ.
Vydavatelia: Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 00179205.
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622.
Cirkevné schválenie:
Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č.j. 3317/99.
Šéfredaktor:
ThLic. Juraj Gradoš (sefredaktor@grkatpo.sk)
Zástupca šéfredaktora:
Mgr. Michal Pavlišinovič (slovo3@grkatpo.sk)
Redaktori:
Mgr. Drahomíra Kolesárová (slovo@grkatpo.sk)
PaedDr. Helena Krenická (slovo1@grkatpo.sk)
Jazyková úprava:
PhDr. Adriana Matoľáková, PhD. (adriana.matolakova@gmail.com)
Cenzori: PaedDr. František Dancák,
ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.
Redakčná rada: PaedDr. František Dancák, Mgr. Stanislav Gábor, Mgr. Daniel Dzurovčin, ThLic. Juraj Gradoš, ThDr. Michal Hospodár, PhD., Mgr. Ján Hreško , Mgr. Petra Jakubová, PhDr. Valéria Juríčková, PhD., ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., Dominik Petrík.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Neoznačené snímky pochádzajú od autora článku. Neoznačené správy sú zo servisu TK KBS. Za obsah inzerátov neručíme. Účelom právnej poradne nie je poskytovanie právnych služieb v zmysle zákona o advokácii, ale iba poskytnutie informácií k problematike obsiahnutej v konkrétnych otázkach. Obsah poskytnutých informácií je pritom plne závislý od obsahu položených otázok.
Tlač a distribúcia: Alfaprint, Martin.
ISSN 1335-7492. EV 182/08.
Uzávierka pre číslo 11/2016: 27.04.2016
Titulná strana: s3.amazonaws.com

Smrťou SMRŤ PREMOHOL

„Kristus slávne vstal z mŕtvych, smrťou smrť premohol a tým, čo sú v hroboch, život daroval.“

Tento hymnus o Kristovom vzkriesení znie v našich chrámoch od Nedele Paschy a poznáme ho od detstva. Spievali sme ho už toľkokrát. Zamýšľame sa ešte nad pravdami, ktoré sú v tomto hymne obsiahnuté? Skúsme to teraz spoločne. Skutočnosť Kristovho vzkriesenia je centrálnou pravdou viery kresťanstva. Čo znamená, že smrťou premohol smrť? A kto sú tí mŕtvi v hroboch, ktorým daroval život?

Svätý apoštol Pavol hovorí: „Ale ak nebol Kristus vzkriesený, potom je márne naše hlásanie a márna je aj vaša viera.“ (1 Kor 15, 14) Naozaj, ak by Ježiš Kristus nevstal z mŕtvych, potom by dnes nebolo Cirkvi ani kresťanov a on sám by sa bol zaradil medzi plejádu historických postáv. Zrejme by sa do dnešných dní zachovalo za hrsť Ježišových výrokov a v učebniciach dejepisu by si najskôr našiel miesto po boku filozofov svojich čias. Ale... Ježiš Kristus naozaj vstal z mŕtvych. Ba čo viac, touto svojou nesmrteľnosťou obdaril aj svojich nasledovníkov, ktorí od vzniku Cirkvi až do dnešných dní pre Krista a jeho evanjelium strácali (a dodnes strácajú) svoj život v arénach a vo väzeniach celého sveta. Existuje však ešte jeden, osobnejší, a preto dôležitejší moment Kristovho vzkriesenia. Obdaril Ježiš takouto nesmrteľnosťou aj mňa? Lebo ak ja som nevstal z mŕtvych, potom je zbytočné celé moje kresťanstvo.

Ježiš hovorí: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, zachráni si ho.“ (Lk 9, 23 – 24) Takéto tvrdenie sa ináč počúva kresťanovi v 21. storočí a ináč Židovi na prelome letopočtov. Dnes je pre nás kríž (ak už ničím iným) uctievaným symbolom spásy. Pre Ježišových súčasníkov bol kríž nástrojom potupnej smrti a znakom najväčšieho prekliatia: „... lebo je prekliaty od Boha ten, čo visí na dreve“ (Dt 21, 23). Teda, „kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, nechá sa každý deň nespravodlivo odsúdiť na smrť a nasleduje ma“(porov. Lk 9, 23).

Objavenie a prijatie vlastného kríža je jedným z kľúčových momentov v živote kresťana. Pretože ako bez sejby niet žatvy a bez počatia niet narodenia, tak ani bez kríža niet vzkriesenia. Smrťou smrť premohol – to je logika Paschy. Takto funguje aj tvoje osobné vzkriesenie. Kresťan bez kríža teda nie je kresťan. Čo alebo kto je mojím krížom? Je to to alebo ten, čo ti každý deň berie život, kto ťa každý deň zabíja. Naše kríže nachádzame často v skutočnostiach života ako neúspech vo vzťahoch či v práci, chorobu alebo nezamestnanosť. Alebo sú nimi ľudia v našom okolí – kolegovia či spolužiaci, ba dokonca naši rodičia, deti alebo životní partneri. A nakoniec sme si krížom my sami, s nedokonalosťami a hriechmi, o ktorých vieme len my.

Vidiac realitu svojho kríža kresťan spoznáva, že práve on sám je tým „mŕtvym v hrobe“, ktorý potrebuje Ježišovo vzkriesenie. Toto vzkriesenie spočíva v prijatí kríža a v jeho nesení spoločne s Ježišom. S ním je totiž každé jarmo príjemné a každé bremeno ľahké (porov. Mt 11, 30). Ježiš Kristus ťa pozýva na krížovú cestu tvojho života. Ponesieš si svoj kríž, ale oslávený, na konci ťa čaká hrob, ale prázdny. Lebo *Christos voskrese!*

Ladislav Pančík

Ing. Ladislav Pančík
člen rady pre mládež Košickej eparchie

■ **Svätý Otec František prijal 5. marca na audiencii členov Stálej synody Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi.** „Prišli sme, aby sme znovupotvrdili naše spoločenstvo so Svätým Otcom a požiadali ho o jeho pomoc pre trpiaci ľud Ukrajiny," uviedol kyjevsko-haličský vyšší arcibiskup Sviatoslav Ševčuk. Šesťčlenná delegácia pod vedením vladyku Ševčuka navštívila Rím pri príležitosti 70. výročia likvidačnej pseudosynody, tzv. Ľvovského soboru, ktorým sa stalinistický režim pokúsil odtrhnúť Ukrajinskú gréckokatolícku cirkev od Ríma a násilne ju potlačiť. (ugcc.ua)

■ **Vo Vatikánskom observatóriu si 14. marca pripomenuli 125. výročie znovuzaloženia observatória pápežom Levom XIII.** Pôvod observatória pritom siaha do druhej polovice 16. storočia, keď pápež Gregor XIII. postavil Veternú vežu vo Vatikáne a pozval do nej jezuitských astronómov a matematikov z Rímskeho seminára, aby pripravili reformu kalendára.

■ **Svätý Otec František prijal 18. marca na osobitnej audiencii v Aule Pavla VI. približne sedemtisíc členov Neokatechumenátnej cesty.** Toto stretnutie sa spájalo s misijným poslaním 270 rodín do 56 misií *ad gentes*. Viac než polovicu tvoria misie v Európe, 14 misií bude v Ázii a zvyšok v Afrike, v Oceánii a v Amerike. Medzi rodinami, ktoré Svätý Otec vyslal do sveta, sú aj dve rodiny zo Slovenska – manželia Ján a Jana z Bratislavy z Neokatechumenátneho spoločenstva z Farnosti sv. Vincenta de Paul a Ján a Ľudmila z Košíc, ktorí pôjdu na misiu rodín do Prahy.

■ **Slovenský dominikán P. Miroslav Konštanc Adam OP bol 22. marca Svätým Otcom Františkom vymenovaný za sudcu (preláta audítora) tribunálu Rímskej roty.** Okrem pátra Konštanca Adama, ktorý pôsobí ako rektor Pápežskej univerzity sv. Tomáša Akvinského v Ríme, Svätý Otec vymenoval do tejto pozície aj Mexičana Josého Fernanda Mejía Yáñeza MG, v súčasnosti vedúceho kancelárie najvyššieho tribunálu Apoštolskej signatúry.

■ **Taliansky internetový denník *In Terris* priniesol 31. marca správu o britskom štátnom zdravotníctve,** ktoré už niekoľko rokov financuje zmenu pohlavia detských pacientov, u ktorých sa vyskytuje tzv. pohlavná dysfória (porucha pohlavnej identity). V roku 2014 rozhodla londýnska vláda o podávaní hormonálnej terapie deväťročným deťom s cieľom oddialiť nástup puberty, a tým ich pripraviť na neskoršiu chirurgickú zmenu pohlavia. (RV)

V Čechách si pripomenuli 20 rokov od zriadenia exarchátu

Gréckokatolícky apoštolský exarchát v Českej republike si 15. marca pripomenul 20. výročie svojho zriadenia. Ustanovil ho pápež sv. Ján Pavol II. v roku 1996 bulou *Quod aptius consulertur*. Za prvého biskupa exarchu bol vtedy vymenovaný vtedajší farár pražskej Farnosti sv. Klimenta otec Ivan Ljavinec (1923 – 2012) s titulom acalliský titulárny biskup.

Vzniku exarchátu predchádzalo rozdelenie Československa a vznik samostatnej Českej republiky 1. januára 1993. Prešovský biskup Mons. Ján Hirka, do ktorého pôsobnosti predtým patrili všetky gréckokatolícke farnosti v Čechách a na Morave, vtedy zriadil samostatný biskupský vikariát pre katolíkov východného obradu v Českej republike a za prvého vikára vymenoval otca Ivana Ljavinca a za kancelára otca Jána Eugena Kočiša.

Pri svojom zriadení mal exarchát deväť farností, dnes ich má 21 v siedmich dekanátoch, v ktorých pôsobí okolo 30 kňazov. Pri sčítaní ľudu v ČR sa ku Gréckokatolíckej cirkvi prihlásilo 8 774 osôb (1991), v roku 2001 to bolo 7 704 veriacich. Treba však uviesť, že gréckokatolícke bohoslužby navštevujú aj gréckokatolíci zo Slovenska, ktorí tam pracujú alebo študujú. Ďalšiu veľkú skupinu veriacich tvoria Ukrajinci, ktorí v Česku pracujú. Podľa odhadov je to spolu okolo 70-tisíc veriacich.

Od roku 2003 stojí na čele exarchátu Mons. Ladislav Hučko, ktorého 24. apríla 2003 vymenoval pápež sv. Ján Pavol II. za biskupa exarchu a za orejského titulárneho biskupa. V Prešove na zaslúženom odpočinku žije aj pomocný svätiaci biskup Mons. Ján Eugen Kočiš, ktorý dlhé roky v tomto exarcháte pôsobil. (Stanislav Gábor; foto zo stretnutioa kňazov počas Veľkého týždňa 2016: Ján Kočerha)

V Poľsku sa bude hlasovať o zákone roka

Poľská premiérka Beata Szydlová podporuje úplný zákaz potratov. Konzervatívna politička deklarovala tento svoj postoj 31. marca v rozhlasovom rozhovore. O zákaze interrupcií neúspešne hlasoval *Sejm* (dolná komora parlamentu) už minulý rok v čase liberálnej vlády, tentoraz však strana *Právo a spravodlivosť* (PiS) disponuje v parlamente absolútnou väčšinou. Súčasný zákon prijatý v 90. rokoch minulého storočia zakazuje potraty s výnimkou troch prípadov: ak je plod poškodený, ak tehotenstvo ohrozuje zdravie a život ženy a ak je žena tehotná následkom znásilnenia.

Iniciatíva *Stop potratom* však nedávno predložila maršálkovi *Sejmu* návrh, ktorý počíta so zrušením týchto výnimiek a sprísňuje tresty za vykonanie nelegálneho potratu. „Občianske iniciatívy si vážime a budeme pracovať na ich požiadavkách. Pokiaľ ide o môj názor, o postoj Beaty Szydlovej, ja túto iniciatívu podporujem," povedala premiérka poľskému rozhlasu. Zdôraznila pritom, že poslanci PiS budú mať pri hlasovaní voľnú ruku.

K diskusiám o hodnote a postavení nenarodeného dieťaťa v Poľsku prispel aj nedávny prípad potratu vykonaného na dieťati v 24. týždni, ktoré údajne malo Downov syndróm. Potrat dieťaťa nevyšiel ani na druhý pokus, a tak bolo po predčasne vyvolanom pôrode ponechané na smrť osamote v bolestiach a plači. (AP, Michal Pavlišinovič)

Dar nádeje

Marek Baran
foto: i.ytimg.com

Svätý Otec František počas slávenia veľkonočnej vigílie vo svojej homílii upriamil pozornosť na nádej plynúcu z Pánovho vzkriesenia: „‚Peter vstal a bežal k hrobu' (Lk 24, 12). Aké myšlienky mohli zmietať mysľou a srdcom Petra počas toho behu? Evanjelium nám hovorí, že jedenásti vrátane Petra neverili svedectvu žien, ich veľkonočnej zvesti. Tie slová sa im zdali ‚ako blúznenie' (v. 11). V Petrovom srdci preto bola pochybnosť sprevádzaná mnohými negatívnymi myšlienkami: smútok nad smrťou milovaného Majstra a žiaľ nad tým, že ho trikrát zaprel počas jeho umučenia. Je tu ale detail, ktorý charakterizuje jeho obrátenie: po tom, ako si Peter vypočul ženy a neuveril im, predsa však ‚vstal' (v. 12). Neostal sedieť a premýšľať, neostal zavretý v dome ako iní. Nenechal sa chytiť do pasce ponurej atmosféry tých dní ani premôcť svojimi pochybnosťami; nenechal sa pohltiť výčitkami svedomia, strachom a neustálym omieľaním rečí, ktoré k ničomu nevedú. Hľadal Ježiša, nie sám seba. Uprednostnil cestu stretnutia a dôvery a tak, ako bol, vstal a bežal k hrobu, odkiaľ sa potom vrátil plný údivu (porov. v. 12). Toto bol začiatok Petrovho zmŕtvychvstania jeho srdca. Nepoddávajúc sa smútku a tme dal priestor hlasu nádeje: nechal Božie svetlo vstúpiť do svojho srdca a neudusil ho.

Aj ženy, ktoré zavčas ráno išli vykonať skutok milosrdenstva, aby mu do hrobu priniesli voňavé oleje, zažili rovnakú skúsenosť. ‚Zmocnil sa ich strach i sklonili tvár k zemi', no boli otrasené, keď počuli slová anjelov: ‚Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi?' (v. 5).

Ani my – ako Peter a ženy – nemôžeme nájsť život, ak zotrvávame v smútku a beznádeji a zostávame uväznení v nás samých. Ale otvorme Pánovi naše zapečatené hrobky (každý z nás ich pozná), aby vstúpil Ježiš a dal nám život. Prinesme mu kamene nevraživosti a balvany minulosti, ťažké hromady slabostí a pádov. On si želá prísť a vziať nás za ruku, aby nás vytiahol von z úzkosti. Nuž toto je prvý kameň, ktorý treba v túto noc odvaliť: nedostatok nádeje, ktorý nás uzatvára v nás samých. Nech nás Pán vyslobodí z tejto pasce byť kresťanmi bez nádeje, ktorí žijú, akoby Pán nevstal z mŕtvych a stredobodom života boli naše problémy.

> Ježiš Kristus vstal z mŕtvych!
> Láska porazila nenávisť,
> život zvíťazil nad smrťou,
> svetlo rozohnalo tmu!
> (*Twitter* Svätého Otca Františka
> na Veľkonočnú nedeľu 27. marca 2016)

Vidíme a neustále budeme vídavať problémy vo svojom okolí i vo vlastnom vnútri. Budú tam vždy, ale v túto noc treba takéto problémy osvetliť svetlom Zmŕtvychvstalého, v istom zmysle ich evanjelizovať. Evanjelizovať problémy. Tma a strach nesmú pripútať pohľad duše a zmocniť sa srdca, ale počúvajme slová anjela o Pánovi: ‚Niet ho tu. Vstal z mŕtvych' (v. 6). On je naša najväčšia radosť, je vždy po našom boku a nikdy nás nesklame.

Toto je základ nádeje, ktorá nie je jednoduchým optimizmom ani psychologickým postojom či dobromyseľným povzbudením nabrať odvahu. Kresťanská nádej je dar, ktorý nám Boh dáva, ak vyjdeme zo seba samých a otvoríme sa mu. Táto nádej neklame, lebo Svätý Duch je rozliaty v našich srdciach (porov. Rim 5, 5). Tešiteľ nerobí všetko na pohľad pekným, neodstraňuje zlo čarovným prútikom, ale vlieva skutočnú silu života, ktorá nie je absenciou problémov, ale istotou, že nás neprestajne miluje a odpúšťa nám. Kristus, ktorý pre nás zvíťazil nad hriechom, zvíťazil nad smrťou, zvíťazil nad strachom. Dnes je slávnosť našej nádeje, oslava tejto istoty. Nič a nik nás viac nebude môcť odlúčiť od jeho lásky (porov. Rim 5, 39).

Pán je živý a chce, aby ho hľadali medzi živými. Každý, kto ho stretne, dostáva od neho poslanie prinášať veľkonočnú zvesť, prebúdzať a kriesiť nádej v srdciach zaťažených smútkom u tých, čo len s ťažkosťami nachádzajú svetlo života. Tak veľmi je to dnes potrebné. Zabúdajúc na seba samých sme ako radostní služobníci nádeje povolaní ohlasovať Zmŕtvychvstalého životom a prostredníctvom lásky. Inak budeme akousi medzinárodnou štruktúrou s veľkým počtom prívržencov a dobrými pravidlami, no neschopnou darovať nádej, po ktorej prahne svet.

Ako môžeme živiť našu nádej? Liturgia tejto noci nám dáva dobrú radu. Učí nás pripomínať si. Pripomínať si Božie skutky. Čítania nám vskutku vyrozprávali jeho vernosť, príbeh jeho lásky voči nám. Živé Božie slovo je schopné zahrnúť nás do tohto príbehu lásky, živiť nádej a roznecovať radosť. To nám pripomína aj evanjelium, ktoré sme počuli: aby anjeli dodali ženám nádej, hovoria: ‚Spomeňte si, ako vám [Ježiš] povedal' (Lk 24, 6). Pripomínajme si Ježišove slová. Pripomínajme si všetko, čo urobil v našom živote. Nezabúdajme na jeho slovo a jeho skutky, inak stratíme nádej a staneme sa kresťanmi bez nádeje. Pripomínajme si Pána, jeho dobrotu a jeho slová života, ktoré sa nás dotkli. Zapamätajme si ich a osvojme, aby sme boli strážcami úsvitu, ktorí dokážu rozpoznať znamenia Zmŕtvychvstalého.

Drahí bratia a sestry, Kristus vstal z mŕtvych! A my máme možnosť otvoriť sa a prijať jeho dar nádeje. Otvorme sa nádeji a vykročme na cestu; spomienka na jeho skutky a jeho slová nech je žiarivým svetlom, ktoré nasmeruje naše kroky v dôvere smerom k tej Veľkej noci, ktorá nebude mať koniec." (homília veľkonočnej vigílie z 27. marca 2016)

KVETNÝ VÍKEND

Prešovská archieparchia

18. – 20. marca 2016 sa mladí z Prešovskej archieparchie stretli v Gréckokatolíckom mládežníckom centre (GMC) Bárka v Juskovej Voli, aby spoločne prežili *Kvetný víkend*. Takmer 90 mladých ľudí rozjímalo nad myšlienkou: „Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo“. V piatok po spoločnom slávení božskej služby vopred posvätených darov spoločne zažili sederovú večeru. Otec Milan Diheneščík všetkým priblížil symboliku večere i jej prepojenie s novozákonnou eucharistickou hostinou.

V sobotu vstúpili účastníci do školy odpustenia, v ktorej bol „učiteľom“ hosť víkendu otec Michal Pavlišinovič. Po prvej katechéze, ktorá sa venovala odpusteniu sebe a blížnemu, sa mladí rozišli do pracovných skupín. V aktivite s názvom *Ľadové srdce* v skupinkách diskutovali o odpustení. Po druhej katechéze o odpustení si v samote spytovali svoje svedomie, aby mohli Božiu lásku pozvať do konkrétnych oblastí svojho života. Poobede sa venovali skutkom milosrdenstva, ktoré potom znázornili cez dramatické, hudobné i slovné umenie. Najkrajšia scénka bola odmenená radosťou podeliť sa s myšlienkou na hlavnom programe Kvetnej nedele v Prešove. Po svätej liturgii večer bola adorácia pred Najsvätejšou Eucharistiou venovaná téme odpustenia. Počas nej písali mladí listy odpustenia.

V nedeľné ráno na úsvite putovali účastníci do miestneho chrámu v Juskovej Voli. Po spálení listov s otroctvami neodpustenia putovali do chrámu ako do zasľúbenej zeme, kde spoločne slávili svätú liturgiu. Zodpovednými animátormi za víkend boli absolventi animátorskej školy.

Neskôr sa všetci spoločne presunuli do Prešova, kde sa pripojili k ostatným mladým Prešovskej archieparchie. Takmer 400 mladých bolo oslovených slovom otca arcibiskupa metropolitu Jána Babjaka SJ.

V katechéze o milosrdenstve sa opieral o podobenstvo o milosrdnom otcovi. Rozobral moc a silu odpustenia i lásku prejavujúcu sa v praxi cez skutky milosrdenstva. Po katechéze vladyka v tombole vyžreboval prvého výhercu pobytu na SDM 2016 v Krakove. Preniknutí atmosférou radosti počúvali mladí odpovede na svoje otázky. K vladykovi Jánovi sa pridal aj vladyka Milan Lach SJ, prešovský pomocný biskup, ktorý sa na programe tiež zúčastnil. Nasledovali svedectvá ľudí i videopozvánky na SDM 2016 do Krakova a do Archieparchiálnej školy animátora dobrovoľníka. Súčasťou programu bolo divadielko s názvom *Buď ako On*, ktoré si pripravili prešovskí seminaristi, i scénický tanec s názvom *Milosrdní*. Po modlitbe hymny SDM Krakov 2016, ktorú viedla

kapela Onezim (ako aj celý program Kvetnej nedele), vladyka Ján vyžreboval druhého výhercu pobytu na SDM v Krakove. Spoločne s mladými sa obidvaja vladykovia pomodlili tridsaťtrikrát Ježišovu modlitbu a modlitbu Mimoriadneho roka milosrdenstva. Na záver vladyka Ján poďakoval účinkujúcim i organizátorom za prípravu, udelil archijerejské požehnanie a vyjadril nádej a túžbu, aby sa mladí aj naďalej v hojnom počte zúčastňovali na všetkých podujatiach organizovaných v Prešovskej archieparchii. (Patrik Maľarčík)

Košická eparchia

V Košickej eparchii sa 18. – 20. marca konalo stretnutie mladých s košickým eparchiálnym biskupom, vladykom Milanom Chauturom CSsR. Asi stovka mladých ľudí z eparchie sa tento rok stretla v jej juhovýchodnom cípe, v meste Kráľovský Chlmec, ktoré spolu s Maďarským protopresbyterátom ponúklo priestory na toto stretnutie a vzájomné obohatenie sa mladých ľudí. Stretnutie sa nieslo v duchu témy tohtoročného 31. svetového dňa mládeže, ktorá korešponduje so svätým Rokom milosrdenstva. Odlišnosť jazykov, národností a kultúr splynula do jednoty, ktorú mladým ľuďom prinieslo uvažovanie o milosrdenstve nebeského Otca. Stretnutie s nebeským Otcom a stretnutie s otcom biskupom Milanom vyvrcholilo v nedeľu archijerejskou svätou liturgiou v Chráme sv. veľkomučeníka Juraja v Kráľovskom Chlmci a programom pre mladých v priestoroch tamojšieho gymnázia. (Martin Mráz; foto: Rada pre mládež Košickej eparchie)

Bratislavská eparchia

V Bratislavskej eparchii sa 19. – 20. marca konalo stretnutie mládeže s vladykom Petrom Rusnákom tradične na dvoch miestach: v Telgárte na Horehroní (na Lazárovu sobotu) a v Bratislave-Marianke (na Kvetnú nedeľu).

Telgárt. Stretnutie v Telgárte pre deti a mládež z Banskobystrického protopresbyterátu sa začalo na Lazárovu sobotu doobeda archijerejskou svätou liturgiou, ktorej predsedal vladyka Peter vo farskom Chráme Najsvätejšej Trojice. Po obede nasledovala krížová cesta, ktorú viedli deti a mládež, a katechéza vladyku Petra. V nej poukázal na poslanie kresťanov, ktorí majú svedčiť v dnešnom svete o Kristovej láske. Po katechéze sa deti a mládež mohli zapojiť do spoločných hier a zotrvať v bratskom spoločenstve pri agapé.

Bratislava-Marianka. Stretnutie v mariánskom pútnickom mieste Marianka pri Bratislave sa začalo na Kvetnú nedeľu poobede o 14.30 krížovou cestou. Rozjímania pri jednotlivých zastaveniach – kaplnkách umiestnených v prírode boli obohatené aj spevom niekoľkých mládežníckych pies-

ní pod vedením otca Rastislava Čižika. Na stretnutie tradične prichádzajú nielen mladí, ale aj starší a rodiny s deťmi. Program pokračoval v miestnej mariánskej Bazilike Narodenia Panny Márie veľkopôstnou večierňou s Modlitbou sv. Efréma Sýrskeho a poklonami, ktorej predsedal vladyka Peter za prítomnosti diakona Andreja Škovieru. V rámci večierne eparcha predniesol aj katechézu na tému tohtoročného 31. svetového dňa mládeže. Poukázal na to, že v istom zmysle jedinú moc, ktorú Cirkev dostala, je moc odpúšťať hriechy. A toto odpustenie sa má uskutočňovať v každodennom živote, nie raz, dva razy, tri razy, ale – ako hovorí Kristus – sedemdesiat sedem ráz, teda neústavne. Stretnutie bolo ukončené radostným agapé v priestoroch miestneho exercičného domu. (Stanislav Gábor)

Jakubská cesta

Jakubská cesta otvorila záujemcom cez víkend 19. a 20. marca v úseku Podolínec – Litmanová – Nový Sacz a Krakov-Svätý Kríž novú pútnickú sezónu. Po piatykrát viac ako 220 pútnikov putovalo tentoraz po novej trase, ktorá bola len pred pár mesiacmi otvorená a požehnaná troma biskupmi: Mons. Jánom Babjakom, SJ, Mons. Kazimierzom Górnym a Mons. Andrzejom Jezom z Tarnova. Táto trasa sa spomína aj v kronike z roku 1307 ako trasa, po ktorej pútnici zo Spiša putovali k hrobu apoštola sv. Jakuba do Compostely. Tento víkend pútnici putovali po trase (65 km), po ktorej sa v lete 2016 vyberú putovať pešo skupiny mladých ľudí z Levoče na Svetové stretnutie mladých do Krakova. Pútnici si zároveň pripomenuli aj 1050 rokov od krstu Poľska a Kvetnú nedeľu – nedeľu mladých.

Trasu možno absolvovať s pútnickým zošitom – *Credentialom*, do ktorého sa zaznamenávajú pečate z navštíveného miesta. Registrovať na túto púť sa možno cez e-mail: jakubskacestakrakow2016@gmail.com. (Matúš Kaczmarik)

■ **Na Cirkevnej ZŠ s MŠ bl. P. P. Gojdiča prežili žiaci, rodičia aj zamestnanci školy pôstny čas aj prostredníctvom krížovej cesty.** Krížová cesta, ktorú si pripravili tretiaci, bola sprevádzaná piesňami členov liturgického krúžku. Obohatením modlitbového stretnutia boli relikvie bl. sestry Jozafaty Hordaševskej, spoluzakladateľky Kongregácie sestier služobníc Nepoškvrnenej Panny Márie. (Mária Zimovčáková)

■ ***Študentská víkendovka*** **pre študentov Gréckokatolíckej teologickej fakulty v Prešove,** ktorá sa uskutočnila 11. a 12. marca v Litmanovej, ponúkla na začiatku letného semestra duchovno-relaxačné aktivity. Bohatý program obohatila aj modlitba krížovej cesty na hore Zvir, katechéza otca Petra Tirpáka, duchovného správcu GTF, o márnotratnom synovi aj zábavné aktivity, ktoré pripravili študentky 3. ročníka v študijnom programe animácia voľnočasových aktivít. (Jana Lukáčová)

■ **V Starej Ľubovni sa 11. – 12. marca modlili za mesto.** 24-hodinová modlitba sa začala svätou liturgiou v Chráme Matky ustavičnej pomoci za účasti kňazov zo všetkých farností v meste. Kazateľom bol rímskokatolícky dekan Pavol Lacko. Po liturgii nasledovala krížová cesta mestom, ktorá bola ukončená v galérii, kde prebiehali nepretržité modlitby jednotlivých spoločenstiev. Modlitby ukončila svätá omša v Kostole sv. Mikuláša, kde sa v kázni prihovoril správca Farnosti bl. P. P. Gojdiča otec Jozef Popik. (-ver, foto: Michal Petrilák)

■ **V Gréckokatolíckom mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli sa 11. – 13. marca stretlo 36 účastníkov *Školy služby* a 50 účastníkov *Školy učeníka*** v Archieparchiálnej škole animátora dobrovoľníka (AŠAD). O účastníkov sa staral tím troch kňazov a dvanástich animátorov. Účastníci *Školy učeníka* sa pod vedením otca Jána Pavlíka venovali téme hriechu, pokánia a odpustenia. V *Škole služby* v odbore animátor skupinky sa mladí učili byť empatickí, spoznávali spôsoby správania detí. Lektorom víkendu bola psychologička Lucia Čeľovská. V kreatívnom odbore odhaľovali silu slova v médiách. Hosťom víkendu boli manželia Kolesárovci. Obohatením bola spoločná modlitba krížovej cesty a polnočnice, ktorú obetovali za vyslobodenie mladých ľudí z otroctva hriechu. (Patrik Maľarčík)

■ **Deň otvorených dverí na CZŠ s MŠ bl. P. P. Gojdiča v Prešove** sa uskutočnil 12. marca. Návštevníkov privítala riaditeľka školy Júlia Šarišská. Po modlitbe a príhovore duchovného správcu školy otca Rasti-

Zomrel gréckokatolícky kňaz Pavol Litavec

Po ťažkej chorobe odovzdal v 54. roku života a v 21. roku kňazstva 16. marca život Stvoriteľovi kňaz Prešovskej archieparchie otec Pavol Litavec. Pohrebným obradom 21. marca predsedal prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ v Chráme sv. Petra a Pavla v Bardejove. Telesné ostatky zosnulého boli uložené na Cintoríne sv. Anny v Bardejove.

Otec Pavol Litavec sa narodil 11. januára 1962 v Bardejove. Študoval na Strednej zdravotníckej škole v Prešove a nadobudol vzťah k starým ľuďom, ktorí potrebovali pomoc a opateru. Vzťah ku kňazskému povolaniu získal v detstve aj zásluhou a dobrým príkladom matkinho brata – otca Eugena Kočiša, neskoršieho pomocného biskupa Gréckokatolíckeho apoštolského exarchátu v Prahe. Otec Pavol prijal kňazskú vysviacku z rúk prešovského sídelného biskupa Jána Hirku 30. júla 1994 ako celibátny kňaz.

Po vysviacke pôsobil vo farnosti Cernina, Mlynárovce, Mikulášová, Varadka, Bajerovce, Jakubany a Pichne. Strata najbližších členov rodiny mala vplyv na jeho zdravie. Trpel vysokým tlakom a cukrovkou, ale napriek tomu s láskou vykonával svoje kňazské povolanie. Od roku 2004 až do svojej smrti bol výpomocným duchovným v Bardejove a pôsobil aj v kláštore sestier baziliánok v Bardejove. Ako človek bol dobrosrdečný, priateľský a ochotný vždy pomôcť a poslúžiť.

Večná mu pamiatka! (ISPA)

Manželia z Medžugoria vydali svoje svedectvo

Kanadský manželský pár žijúci a evanjelizačne pôsobiaci v Medžugorí Patrick a Nancy Lattovci vydali 14. marca svedectvo o svojom obrátení na príhovor Panny Márie v bazilike na pútnickom mieste v Ľutine, 15. marca v Chráme Božej múdrosti vo Svidníku, v stredu v Chráme Zoslania Svätého Ducha na sídlisku Dubník v Humennom a v Chráme Najsvätejšej Eucharistie vo Vranove nad Topľou, vo štvrtok na hore Zvir v Litmanovej a v piatok zakončili svoje putovanie Prešovskou archieparchiou v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Počas celého týždňa ich sprevádzal prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ, ktorý ich pozval.

16. marca navštívili Chrám Zoslania Svätého Ducha na Dubníku v Humennom. Priniesli posolstvo o ustavičnej materinskej láske Panny Márie – Kráľovnej pokoja a sile modlitby ruženca. Manželia zanechali istoty tohto sveta, svoj domov v Kanade a presťahovali sa k najlepšej susede – Panne Márii do Medžugoria. Program pokračoval eucharistickou poklonou, adoráciou a službou vopred posvätených darov. Arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ v homílii poukázal na potrebu byť milosrdným voči blížnym. Na podujatí sa zúčastnilo približne 300 veriacich z Humenského a Sninského protopresbyterátu.

Vo štvrtok 17. marca privítali manželov Lattovcov z Medžugoria na hore Zvir. Program sa začal o desiatej modlitbou ruženca, pokračoval svätou liturgiou, ktorej hlavným slúžiteľom bol vladyka Ján Babjak SJ. Po jej skončení nasledovalo svedectvo Patricka a Nancy, v ktorom rozprávali o silnom Božom dotyku skrze posolstvá Panny Márie. Manželský pár opustil Kanadu a už 23 rokov žije v Medžugorí. Po skončení svedectva nasledovala eucharistická adorácia zakončená požehnaním. (Ľubomír Petrík, Andrej Šambronský, Patrik Priputen; foto: Dávid Rybovič)

Pascha 2016 v našich eparchiách

Prešov

Kňazi Prešovskej archieparchie sa vo Veľký štvrtok 24. marca stretli v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove so svojím arcibiskupom metropolitom Jánom Babjakom SJ, aby spolu slávili archijerejskú svätú liturgiu v deň ustanovenia sviatosti kňazstva a Eucharistie. Koncelebrovali aj pomocný biskup Prešovskej archieparchie Milan Lach SJ, emeritný pomocný biskup Pražského apoštolského exarchátu Ján Eugen Kočiš a sekretár Apoštolskej nunciatúry na Slovensku Luka Jogy Vadakara.

Pred svätou liturgiou posvätil vladyka Ján Babjak dvadsať antimenzionov (pláten s relikviami bl. biskupov mučeníkov P. P. Gojdiča OSBM a Vasiľa Hopka) a počas liturgie aj myro – vzácny olej na vysluhovanie sviatosti myropomazania.

V homílii prešovský arcibiskup metropolita povedal, že Kristus nám pri rozlúčke s apoštolmi zanechal to najvzácnejšie – kňazstvo. Na konci liturgie umyl nohy dvanástim kňazom z radov novokňazov.

Tento rok bolo slávenie Veľkého piatka umocnené slávením sviatku Zvestovania Presvätej Bohorodičke, pretože obidva tieto veľké dni spásy človeka pripadli na jeden kalendárny deň.

V Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove sa ráno 25. marca modlili biskupi, kňazi a Boží ľud kráľovské hodinky a popoludní prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ predsedal Liturgii sv. Jána Zlatoústeho s večierňou s uložením *plaščenice* do hrobu. Homíliu ohlásil pomocný prešovský biskup Milan Lach SJ. Prepojil v nej obidve slávené tajomstvá. „Slávime dnes dve veľké udalosti našej spásy. Sviatok Zvestovania je začiatkom našej spásy, kým na Veľký piatok sa završuje naša spása.“ Homíliou sa niesla myšlienka lásky, ktorá je vždy spätá so životom. Na konci liturgie, ktorú koncelebroval aj Mons. Luka Jogy Vadakara, sekretár Apoštolskej nunciatúry na Slovensku, nasledoval sprievod s *plaščenicou* okolo katedrály. Večer mali mladí ľudia z katedrálnej farnosti pred hrobom Ježiša Krista adoráciu s modlitbami a piesňami.

Veľká sobota sa v prešovskej katedrále začala Jeruzalemskou utierňou za účasti prešovského arcibiskupa metropolitu Jána Babjaka SJ a pomocného biskupa Milana Lacha SJ.

Večer obaja vladykovia slávili Liturgiu sv. Bazila Veľkého s večierňou. V homílii prešovský arcibiskup metropolita Ján poukázal skrze premenu farby liturgického rúcha na prechod zo smrti do života a na veľkú premenu, ktorá sa pri tejto liturgii deje pri krste v živote katechumenov.

Svätá a veľká nedeľa Paschy sa začala Utierňou vzkriesenia, ktorej hlavným slúžiteľom bol vladyka Ján Babjak a s ním ju slávil aj vladyka Milan Lach. Po nej nasledovala posviacka veľkonočných pokrmov a archijerejská svätá liturgia s vladykom Jánom, ktorý v homílii povedal, že sme veľkonočným

www.facebook.com/grkatslovo

slava Baku si prítomní pozreli prezentáciu o škole a nazreli do priestorov materskej aj základnej školy. V telocvični na nich čakalo množstvo zábavných hier aj pohostenie. (Jana Valaliková)

■ **V Mimoriadnom roku milosrdenstva žiaci Cirkevnej základnej školy sv. Juraja v Trebišove 16. marca navštívili zariadenie pre seniorov Lumen,** pre ktorých pripravili kultúrno-duchovný program, ktorý obohatil nielen seniorov, ale deťom poukázal na rozmer milosrdnej Božej lásky k opusteným a nevládnym. (Ľ. Bandoľová, T. Haburaj; foto: Ľ. Bandoľová)

■ **V rámci Mimoriadneho roka milosrdenstva pripravila 17. marca katedra aplikovanej edukológie na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove vedeckú konferenciu** s názvom *Božie milosrdenstvo v obraze katechézy*. Vedecké podujatie sa začalo slávením svätej liturgie vo fakultnej Kaplnke bl. biskupa P. P. Gojdiča. Hlavným slúžiteľom bol vladyka Milan Lach SJ, pomocný prešovský biskup. Konferenciu otvoril prodekan a vedúci katedry aplikovanej edukológie doc. Gabriel Paľa. Na konferencii vystúpili prof. František Trstenský, Emil Turiak, prof. Pavol Dancák, Martin Tkáč, Ondrej Šmidriak, a docenti Ľubomír Petrík, Peter Tirpák, Michal Hospodár, Kamil Kardis a Štefan Paločko. (Peter Tirpák)

■ **V Centre pre rodinu na Sigorde sa 17. – 20. marca konal *Kurz prípravy na manželstvo*** pre 17 snúbeneckých párov pod vedením otca Petra Jakuba a manželských párov. Na kurze odzneli témy ako povolanie do manželstva, predpoklady dobrého manželstva, prirodzené metódy plánovaného rodičovstva, sviatosť manželstva, výchova detí, kresťanská viera a pod. (Jozef Greško)

■ **21. marca vo veku 69 rokov odovzdal život Stvoriteľovi Andrej Pacák,** otec rehoľných kňazov Mariána a Ondreja v Kongregácii Najsvätejšieho Vykupiteľa a otca Petra z Košickej eparchie. Pohrebné obrady viedol vladyka Milan Chautur CSsR, košický eparcha, 23. marca v Chráme Premenenia Pána v Spišskej Novej Vsi. (M. M. Lukačik)

■ **Cirkevná základná škola s materskou školou bl. Pavla Petra Gojdiča v Prešove sa pod vedením M. Iľkovičovej a J. Šarišskej zapojila do obvodného kola matematickej súťaže Pytagoriáda**, kde v kategórii P6 obsadil Branislav Diro (6. roč.) 1. miesto a v kategórii P4 Michal Iľkovič (4. roč.) 2. miesto a Patrik Barnišin (4. roč.) 4. miesto. (Jana Tirpáková)

■ Podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák prijal 16. marca v Bratislave apoštolského nuncia na Slovensku Mons. Maria Giordanu.

■ V prešovskej arcibiskupskej rezidencii prijal 18. marca vladyka Ján Babjak SJ přemyšľsko-varšavského arcibiskupa metropolitu Eugena Miroslava Popoviča s emeritným arcibiskupom metropolitom Ivanom Martyniakom. (Ľubomír Petrík)

■ V Bratislave sa koncom marca stretla pod vedením predsedu Mons. Milana Lacha SJ subkomisia pre bioetiku teologickej komisie KBS, ktorá venovala osobitnú pozornosť závažným morálnym (etickým) aspektom doterajšieho negatívneho vývoja v oblasti slovenského zdravotníctva, profesijnej etike a podpore stretávania a duchovnej podpory príslušníkov zdravotníckych povolaní, a naliehavej potrebe zlepšenia informovanosti veriacich i širšej verejnosti o naliehavých otázkach súčasnej bioetiky. (Ľubomír Petrík)

■ Program slávenia fatimskej soboty na hore Zvir sa 5. marca začal rozjímavým ružencom a pokračoval slávením svätej liturgie, ktorej slúžiteľom a kazateľom bol otec Marcel Pisio, duchovný správca hory Zvir. (Patrik Priputen)

■ Obvyklý modlitebný program malej púte na hore Zvir v Litmanovej vyvrcholil 6. marca slávením svätej liturgie, ktorej hlavným slúžiteľom a kazateľom bol otec Rastislav Janičko, farár farnosti Litmanová a riaditeľ Pútnického centra hory Zvir v Litmanovej. (Patrik Priputen)

■ Žiaci Cirkevnej ZŠ s MŠ bl. P. P. Gojdiča v Prešove sa 21. marca v prešovskej hvezdárni a planetáriu zúčastnili na okresnom kole astronomickej súťaže *Čo vieš o hviezdach,* kde Dávid Božík obsadil 1. miesto a Daniel Zbojovský (6. roč.) 3. miesto, a tak sa prebojovali do krajského kola. (Jana Tirpáková)

ľudom a že vlastnosťou kresťanov je radosť zo Vzkrieseného, lebo nám otvoril cestu do neba, do večného života. Potom o 10.30 slávil prešovský arcibiskup metropolita svätú liturgiu na hore Zvir v Litmanovej a veľkú večiereň Paschy v bazilike v Ľutine.

Vladyka Milan slávil v prešovskej katedrále archijerejskú svätú liturgiu o desiatej, počas ktorej v homílii povedal, že pravda paschálneho tajomstva je zmyslom života kresťanov, je to ich DNA. Večer slávil s kňazmi a veriacimi Veľkú večiereň Paschy. (Ľubomír Petrík)

Košice

24. marca, v deň ustanovenia kňazstva a Eucharistie, kňazi Košickej eparchie spolu s eparchiálnym biskupom vladykom Milanom Chauturom CSsR slávili svätú liturgiu ako znak jednoty a spolupatričnosti so svojím biskupom. Súčasťou slávenia bolo posvätenie myra.

V homílii vladyka Milan vysvetlil, že kňazské povolanie neznamená len opustiť materiálne lákadlá sveta. Pre plnosť prežívania poslania je dôležité opustiť aj všetky vlastné predstavy a plány, prijať vlastné limity a odovzdať seba samého v plnosti Bohu, ktorý nepozýva kňaza k efektívnosti, ale k vernosti v povolaní. Slávnostné obrady sviatku zavŕšil umytím nôh vybraným kňazom Košického protopresbyterátu.

Na Veľký piatok sa v ranných hodinách veriaci spolu s vladykom Milanom modlili utiereň Veľkého piatka – strasti a po nich nasledovali kráľovské hodinky v maďarskom jazyku. V poobedňajších hodinách sa slávila Veľká večiereň s Liturgiou sv. Jána Zlatoústeho. Po nej sa konala procesia s *plaščenicou*.

V homílii vladyka Milan poukázal na Ježiša, najmocnejšieho muža ľudských dejín, ktorý svoju moc neopiera o zbrane, armádu či financie, ako to robia mocní dnešných čias. Necháva sa ukrižovať, lebo jeho moc je mocou lásky.

Na Veľký piatok v Košiciach už po dvadsiaty druhýkrát zorganizovali aj ekumenický pašiový sprievod, keď si kresťanské cirkvi spoločne priblížili utrpenie a umučenie Ježiša Krista, ale i jeho slávnostné zmŕtvychvstanie. Témou tohtoročného stretnutia bolo *Konaj milosrdenstvo, keď žiješ skrze milo-*

srdenstvo. Pochod sa začal pri Jakabovom paláci a ukončil sa pri Dóme sv. Alžbety.

Veľkonočná nedeľa sa začala v košickom Katedrálnom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky Utierňou vzkriesenia, na ktorej sa ešte pred svitaním zišli veriaci spolu s vladykom Milanom Chauturom CSsR, košickým eparchom, pri svetle sviečok. Po utierni nasledovalo požehnanie veľkonočných jedál. Slávnostná archijerejská liturgia sa začala prechodom cez bránu milosrdenstva. V homílii vladyka Milan zdôraznil dôvod, prečo sa radujeme a prečo si vzájomne blahoželáme v týchto dňoch: „... lebo je vzkriesenia deň, šťastím, ľudia, plesajme... lebo zo smrti do života, zo zeme do neba preniesol nás Kristus. Táto radosť dáva zmysel ľudskej existencii...“

V pondelok 28. marca slávil košický eparcha vladyka Milan Chautur CssR slávnostnú archijerejskú svätú liturgiu v Chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky v Michalovciach. V homílii vyzýval k svedectvu pravej radosti zo vzkriesenia práve v dnešných časoch, keď už sviatky Paschy strácajú na svojej sile. Liturgický spev spestril chrámový Zbor Narodenia Presvätej Bohorodičky a mládežnícky zbor Theotokos. Po liturgických sláveniach sa konalo v pastoračnej miestnosti občerstvenie, pri ktorom sa veriaci mali možnosť stretnúť s vladykom Milanom. Návštevu zakončil vladyka Milan tradične pokropením manželiek kňazov vodou a ohlásením radostnej zvesti. (Janka Pavelová, Miroslava Mikundová, TSKE; foto: Peter Hric, František Puci)

Bratislava

Na Veľký štvrtok sa v Katedrálnom chráme Povýšenia sv. Kríža v Bratislave zišli kňazi Bratislavskej eparchie, aby v spoločenstve so svojím biskupom Petrom Rusnákom slúžili svätú liturgiu. Boli medzi nimi aj hostia z Medzinárodného teologického inštitútu (ITI) v Trumau a Katechetického inštitútu v Gamingu v Rakúsku.

V homílii vladyka vyzval kňazov, aby boli milosrdní. Milosrdenstvo Boha sa prejavuje predovšetkým vo sviatosti zmierenia, ale má sa prejavovať aj vo vzťahoch s ľuďmi. Vladyka Peter posvätil aj myro na vysluhovanie sviatosti myropomazania a na záver sa konal obrad umývania nôh. Po svätej liturgii nasledovalo agapé ako vyjadrenie bratského spoločenstva kňazov a veriacich so svojím biskupom.

Na Veľký piatok predsedal vladyka Peter v katedrálnom chráme v Bratislave za účasti ôsmich kňazov, diakona Andreja Škovieru a Božieho ľudu obradom Veľkého piatka. Na záver večierne sa konal tradičný sprievod okolo chrámu s *plaščenicou*.

V homílii eparcha poukázal na nádherný súvis a prepojenie sviatkov Zvestovania a Veľkého piatka. Je to akoby istý kruh, ktorý sa dnes uzatvoril a ktorý v dokonalosti ukazuje dejiny našej spásy. Je to ako počiatok a koniec.

Na Veľkú sobotu predsedal bratislavský eparcha Veľkej večierni s Liturgiou sv. Bazila Veľkého v katedrálnom chráme a na sviatok Paschy v skoré nedeľné ráno Utierni vzkriesenia. Slávenie sa začalo prenesením *plaščenice* zo svätého hrobu na prestol. Podľa slov vladyku práve pozdrav *Christos voskrese!* je odpoveďou Cirkvi na situáciu človeka, v akej sa nachádza, nech by to bol akýkoľvek problém, ťažkosť či kríž v živote.

Po utierni nasledovalo posvätenie veľkonočných jedál. Vrcholom bola Liturgia sv. Jána Zlatoústeho a poobede sa v katedrále konala paschálna večiereň, ktorú viedol vladyka, a počas ktorej si veriaci uctili bozkom kríž a ikonu Kristovho vzkriesenia. (Stanislav Gábor)

Michal Pavlišinovič

Rozhovor s otcom Milanom Zálehom CSsR, rehoľníkom a šéfredaktorom časopisu Misionár, o *Kvetnom víkende* Košickej eparchie v Kráľovskom Chlmci

Čo bolo nosnou témou víkendu?

Téma *Kvetného víkendu Stretnutie s Otcom* nadväzovala na motto Mimoriadneho roka milosrdenstva: *Milosrdní ako Otec*. Všetko sa to tam točilo okolo Otca. Iba ten, kto sa stretol s Otcom a zažil „výšku, šírku a hĺbku“ jeho milosrdenstva, sa aj sám môže stať milosrdným.

Ako vnímali mladí tému milosrdenstva, odpustenia?

Povedal by som, že všestranne. Z jednej strany tak pasívne: vypočuli si o milosrdenstve katechézy aj svedectvá, zažili milosrdenstvo skrze tajomstvo pokánia a zmierenia, stretli sa s Otcom skrze otca (vladyku Milana) pri večierni i pri večeri. Z druhej stany to bolo aktívne prežívanie milosrdenstva, keď v sobotu priniesli mladí na liturgiu potraviny, s ktorými sa chceli podeliť s chudobnými z Kráľovského Chlmca, alebo keď išli do ulíc, aby pozvali ľudí na *palacinkovú párty* pri chráme, počas ktorej sa s nimi delili o svoju lásku skrze spev, rozhovor či obyčajný úsmev – jednoducho tým, že im podarovali svoj čas.

Obľubujú mladí *Kvetný víkend* a stretnutie so svojím vladykom?

Určite. Atraktívne je aj stretnutie mladých z rôznych kútov eparchie, aj samotné stretnutie s vladykom Milanom. Tento rok sa ich na Kvetnom víkende zišlo okolo 90, v nedeľu ich bolo okolo 350. Povedal by som, že veľkým plusom týchto víkendov a stretnutí na Kvetnú nedeľu v Košickej eparchii je to, že sa uskutočňujú každý rok v inom protopresbyteráte. Preto keď aj jeden rok treba cestovať ďalej, na ďalší rok to majú mladí takmer doma. Svoje čaro majú aj sparťanské podmienky. Keď nocujú v jednej triede, nemôžu neprežívať spoločenstvo.

PRENASLEDOVANIE KRESŤANOV v Rímskej ríši

V rámci návštevy Slovenska 20. mája 2015 navštívil Prešov melchitský gréckokatolícky patriarcha Antiochie a celého Východu, Alexandrie a Jeruzalema Gregor III. Laham.
V homílii v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa povedal zaujímavú myšlienku: „Cirkev je jedna, svätá, všeobecná a apoštolská. Ale v dávnych i novodobých dejinách, aj tu počas komunizmu bolo vidno, že Cirkev je aj mučenícka. Teda musíme pridať tento piaty znak, že je aj mučenícka. Mučeníctvo je znakom Cirkvi, je to znamenie života. Cirkev nemôže byť iná ako mučenícka, lebo dáva život!"

Peter Šturák
foto: www.catholic.com

Pri jednoduchom exkurze do dejín Cirkvi spoznávame, že v jej dejinách nebolo dlhšieho obdobia, ktoré by nebolo poznamenané rôznymi formami jej prenasledovania. Cirkev už od svojho počiatku musela prežiť kruté prenasledovania. Skúsme si odpovedať na základné otázky: Čo bolo príčinou prenasledovania kresťanov? Aký malo priebeh a aké boli dôsledky tohto javu v živote Cirkvi?

Dôvod šírenia kresťanstva

Kresťanstvo sa v priebehu prvých troch storočí veľmi rýchlo šírilo v dovtedy známom svete. Dôvody takéhoto rozmachu kresťanstva mali prirodzený a nadprirodzený charakter. K prirodzeným patrila samotná Rímska ríša, ktorá sa počítala za veľmi tolerantnú k iným náboženstvám, a jej jednotný jazyk, ktorým bola gréčtina – *koiné*. Niektorí pohania mali vedomie o jednom Bohu, iní nádej v budúceho Vykupiteľa.

K nadprirodzeným príčinám zaraďujeme napr. kresťanské učenie, ktoré ako zjavené náboženstvo uspokojovalo všetky potreby ľudského ducha a bolo prístupné širokej verejnosti. Ďalším faktorom bolo dianie zázrakov, ktoré sprevádzali kresťanov na ich cestách, ale aj ich samotný čnostný život a obetavosť, ktoré boli príkladom pre ostatných ľudí.

Príčiny prenasledovania

Rímski cisári spočiatku neprenasledovali kresťanov, pretože sa domnievali, že ide o nejakú židovskú sektu. Cisár Tibérius najprv dokonca uvažoval o prijatí Krista medzi rímskych bohov. Židia sa však snažili, aby túto domnienku o príslušnosti kresťanov k nim vyvrátili. Kresťanstvo sa tak nestalo iba odnožou židovstva, ale novým kultom na náboženskom poli Rímskej ríše. Otázka však je, prečo Rím začal tak kruto prenasledovať kresťanov, keď cisárstvo uznávalo náboženskú toleranciu a bolo znášanlivé k cudzím náboženstvám. Nemôžeme si rímsky štát predstavovať ako fanatického nepriateľa kresťanstva. Bol štátom práva, v ktorom sa nemohli len tak diať rôzne neprávosti voči Rimanom. Príčin je viacero. Najzákladnejšou je vnútorná protirečivosť medzi kresťanstvom a pohanstvom. S pohanským kultom bolo zrastené všetko: rodina, spoločnosť i kultúra. Kresťanstvo a pohanstvo boli dva úplne rozdielne svety, ktoré sa nedali spojiť. Kresťanstvo prinášalo úplne iný pohľad na svet, jeho existenciu, na život, človeka i Boha. A tak došlo medzi týmito dvoma svetmi k boju o prežitie, na život a na smrť.

Ďalšou príčinou prenasledovania bolo to, že cisárstvo bolo úplne späté s pohanským náboženstvom a náboženský kult patril k štátnym činnostiam. Kresťania zavrhovali kult cisárov – bohov, preto boli obvinení z ateizmu (neprinášania obiet rímskym pohanským bohom a z neuctievania pohanských božstiev).

Keďže sa kresťania nezúčastňovali na mnohých výstrednostiach pohanského sveta, pohanov urážal ich tajuplný a zdržanlivý život, hoci sa od pohanov navonok nijako nelíšili. Rimania správanie kresťanov a ich vyššie morálne nároky na život považovali za ich opovrhovanie a obviňovali ich z prechovávania nenávisti k ľudskému pokoleniu.

Aj pohanskí kňazi často vyprovokovali nenávisť davu voči kresťanom, ktorí odmietali obchodovanie s náboženskými predmetmi a obetnými zvieratami. Nenávisť voči kresťanom bola u pohanov sýtená rôznymi falošnými obvineniami, osočovaniami a podobne.

Prenasledovanie kresťanov malo rôzne formy. Kresťanom odoberali majetky, pozbavovali ich civilných a vojenských hodností, boli trestaní vyhnanstvom, väzením, boli kruto mučení, hádzaní divým šelmám a nakoniec usmrcovaní.

Rozpory kresťanov so štátnou mocou

V roku 64 po Kr., keď panoval cisár Nero (54 – 68), sa začali prejavovať prvé väčšie nesúhlasy voči kresťanom, počas ktorých boli mnohí kresťania, medzi nimi aj apoštoli Peter a Pavol, popravení. Hlavným miestom nepokojov bol samotný Rím. Obvinenia voči kresťanom neboli podložené, boli bez právnych dôkazov. Nesúdili ich, ako píše Tacitus, za založenie požiaru v Ríme, ale za nenávisť k ľudskému pokoleniu. Historik Suetónius o tom poznamenáva: „Trestom smrti boli stíhaní kresťania, vyznávači novej, podvratnej povery." V roku 95 začal cisár Domicián (81 – 96) podnikať ďalšie nátlaky na kresťanov. Eusébius to opisuje slovami: „Domicián bol krutý. Veľký počet šľachetných a vážených Rimanov dal usmrtiť bez súdneho rozsudku a nespočítateľne veľa iných mužov potrestal vypovedaním z krajiny a stratou majetku. Bol druhým, ktorý podnietil prenasledovanie proti kresťanom, aj keď jeho otec Vespanzián sa k nám nesprával nepriateľsky." Napriek tomu sa prvotní kresťania nebáli položiť život za svoju vieru a vskutku sa starali o svoju dušu. Plnili slová Ježiša Krista: „Choďte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu!"(Mk 16, 15)

Partikulárne prenasledovania kresťanov

Od Nera až po rok 313 boli prenasledovania kresťanov veľmi časté, no nie vždy všeobecné. Medzi nimi boli aj dlhé pokojné periódy, v ktorých sa uplatňovala známa rímska zhovievavosť voči cudzím božstvám, teda i voči kresťanskému náboženstvu. Všetky prenasledovania pred rokom 250 boli miestneho charakteru. Prvým prenasledovaním kresťanov v celej Ríši bolo prenasledovanie za panovania cisára Décia. V tradičnom vyjadrení celkovo bolo v prvých troch storočiach desať veľkých prenasledovaní kresťanov v Rímskej ríši. Podľa svätého Augustína ich počet je určitou paralelou s desiatimi egyptskými ranami.

Prenasledovanie za vlády cisára Nera

Za prvé z prenasledovaní kresťanov rímskymi cisármi je považované prenasledovanie za vlády cisára Nera. Tradične sa ako zámienka na prenasledovanie uvádza požiar mesta v roku 64. Predpokladá sa, že psychický labilný cisár Nero mohol požiar iniciovať aj sám. Prenasledovanie malo krutý priebeh. Opisuje ho Tacitus vo svojich *Anales*: „Kresťanov zašívali do kože a hádzali ich divým zvieratám na roztrhanie. Iných pálili ako pochodne." Tacitus udáva, že „v tom čase zahynul veľký počet kresťanov *multitudo ingeus*. Medzi mnohými kresťanmi, ktorí podstúpili mučenícku smrť, teda boli umučení, bol aj svätý Peter, a to ukrižovaním dolu hlavou, a svätý Pavol sťatím."

Prenasledovanie za vlády cisára Domiciána

Za panovania cisárov Vespaziána a Títa žili kresťania v pokoji. Nové prenasledovanie vzbĺklo v posledných rokoch vlády cisára Domiciána (81 – 96). Bol to zvláštny človek. Na zhromaždenie senátorov si priviedol do siene koňa. Bol aj veľmi ctižiadostivý, pretože si sám udelil titul *Dominus et Deus*. Práve uctievanie cisárov ako bohov na zemi bolo nezlučiteľné s vierou kresťanov v jediného Boha. Za jeho vlády bol poslaný do vyhnanstva na ostrov Patmos aj apoštol Ján.

Prenasledovanie za vlády cisára Trajana

Po smrti cisára Domiciána, ktorý bol zavraždený na popud vlastnej manželky, nastúpil na trón cisár Nerva. Za jeho vlády žili kresťania v pokoji. Po ňom nastúpil na trón cisár Trajan, ktorý vládol v rokoch 98 – 117. Najprv bol voči kresťanom tolerantný, ale neskôr ich začal prenasledovať. Príčinou bolo vyznávanie zakázaného náboženstva, ktoré nebolo prijaté senátom medzi štátom uznané náboženstvá. Pozitívne bolo, že sa dodržiavalo právo a nebolo možné súdiť kresťanov na základe anonymných oznámení. Kto však bol vyzvaný, aby obetoval pohanským bo-

hom, a neurobil to, bol potrestaný odobratím majetku alebo vyhnanstvom, dokonca aj smrťou. Medzi známe obete tohto prenasledovania patrili biskup Simeon z Jeruzalema a Ignác Antiochijský.

Prenasledovanie za vlády cisárov Hadriána a Antonia Pia
Dvaja nasledujúci cisári, Hadrián (117 – 138) a Antonius Pius (138 – 161), boli voči kresťanom dosť tolerantní. Táto tolerancia sa prejavila napríklad v Grécku alebo v Malej Ázii, kde sa zastali kresťanov proti sfanatizovanému davu. Napriek ich ústretovosti boli miestami protikresťanské nepokoje. Najmä v roku 135 po neúspešnom povstaní Židov, keď cisár Hadrián dal postaviť Jupiterovi svätyňu na mieste Jeruzalemského chrámu a nad svätým hrobom umiestnil Venušin oltár. Za vlády cisára Antonia Pia podstúpili mučenícku smrť biskup Polykarp a pápež Pius I.

Prenasledovanie za vlády cisára Marka Aurélia (161 – 180)
Za jeho panovania pripisovali kresťanom vinu za vojnové nešťastia a hlad v ríši. O prenasledovaní kresťanov svedčia početné martýriá a apologéti. Neskôr sa situácia upokojila, keď cisár vydal edikt na základe zásluh kresťanskej légie vo vojne s Markomanmi. O edikte podávajú správy aj kresťanskí apologéti Apolinaris z Hierapola a Tertulián. Cisár nebol naklonený kresťanstvu, vnímal ho iba ako ilúziu, tzv. zasnenú hlúposť. Na základe toho vydal v roku 176 reskript, ktorý nebol nasmerovaný iba proti kresťanstvu, ale vo všeobecnosti sa zaoberá zákazom zavádzania nových náboženstiev. Neskôr sa za vlády syna cisára Marka Aurélia, cisára Komoda, situácia znovu stabilizovala. Ten, údajne na príhovor svojej kresťanskej manželky, vyslobodil z väzenia a vyhnanstva mnohých kresťanov.

Prenasledovanie za cisára Severa Septima
Za jeho vlády prebiehalo posledné partikulárne prenasledovanie kresťanov. Cisár kresťanov perzekvoval až neskôr. V roku 202 náhle zakázal konverziu na kresťanstvo. Porušenie nariadenia prinášalo rozsudky trestu smrti. Medzi najväčšie ohniská prenasledovania patrila severná Afrika, Egypt a Orient. Medzi mučeníkov zaraďujeme Perpetuu a Felicitu v Kartágu a Leonida v Alexandrii.

Prenasledovanie za vlády cisára Maxima Tráka
Za nasledujúcich troch tzv. sýrskych cisárov Karakallu, Elagabala a Alexandra Severa zažívali kresťania pokojnejšie časy. Alexander Severus (222 – 235) pokladal kresťanstvo za oprávnenú náboženskú formu. Podľa tradície mal Kristov obraz spolu s Abrahámovým a Orfeovým obrazom uložený vo svojom paláci. Kresťania si v tomto období začínali stavať chrámy ako verejné budovy na svoje bohoslužby. Keď Alexandra zavraždil Maximus Trák (235 – 238), stal sa cisárom ako prvý „barbar“ na cisárskom tróne. Nábožensky bol ľahostajný, kresťanov však prenasledoval veľmi kruto, pretože boli prívržencami jeho predchodcu. Veľmi tvrdo vystúpil proti biskupom a kňazom. Súvekými mučeníkmi tých čias sú pápež Poncián a kňaz Hypolit. Za vlády cisára Gordiána (238 – 244) si kresťania znovu vydýchli. Origenes si dokonca písal s cisárom Gordiánom a rozniesol sa chýr o tom, že cisár je kresťanom.

Symbol ryby bol tajným znakom prvých kresťanov. Písmená gréckeho slova IXΘYC (ichthys – ryba) sú iniciálami slov textu: Ἰησοῦς Χριστός, Θεοῦ Υἱός, Σωτήρ (Iésús Christos Theú Huiós, Sótér – Ježiš Kristus, Boží Syn, Spasiteľ). Tento symbol sa našiel v rímskych katakombách už z prvého storočia. Počas prenasledovania slúžil na označenie miesta stretnutia alebo priateľa. Dôvod výberu symbolu možno súvisel aj so svätým Petrom a ďalšími apoštolmi, ktorí boli rybármi.

Všeobecné prenasledovanie kresťanov a ich priebeh

Prenasledovania za vlády cisára Décia
Toto prvé všeobecné prenasledovanie kresťanov prebiehalo v rokoch 249 – 251. Príčinou nebola cisárova nepriazeň, ale jeho snaha obnoviť zašlú slávu Ríma. Chcel to realizovať cez národnú náboženskú integritu. Keďže kresťania nezapadali do jeho vízie ríše posilnenej cez model: štát = náboženstvo, stali sa preň nebezpečným elementom. V edikte z roku 249 prikazoval, že každý vrátane žien a detí musí obetovať pohanským bohom, a tým prejaviť svoju lojalitu cisárovi a ríši. Medzi významných mučeníkov tohto prenasledovania zaraďujeme Origena, Cypriána, Dionýza, Gregora Taumaturga a pápeža Fabiána. Prenasledovanie sa skončilo po Déciovej smrti v boji s Gótmi v roku 251. Po jeho skončení sa kresťania, ktorí v čase prenasledovania odpadli od viery, chceli znovu vrátiť do Cirkvi, s čím mali problém mnohé cirkevné spoločenstvá.

Prenasledovanie za vlády cisára Galla
Déciov nástupca cisár Gallus (251 – 253) síce nepokračoval v perzekúcii kresťanov, keď sa však v Rímskej ríši rozšíril mor, pohania prinášali zmierovacie obety. Keďže kresťania to odmietali, boli prenasledovaní ako nepriatelia bohov a ríše. Aj keď sa prenasledovanie veľmi nerozšírilo, predsa až dvaja pápeži, Kornelius a Lucius, spečatili svoju vieru mučeníckou krvou.

Prenasledovanie za vlády cisára Valeriána
Perzekúcia kresťanov za vlády cisára Valeriána sa označuje za rafinovanú, čo dokazuje aj cisárov postup pri likvidácii kresťanov. Na začiatku jeho panovania v rokoch 253 – 260 malo prenasledovanie mierny priebeh. Tresty pre kresťanov mali prevažne charakter vyhnanstva, zriedka smrti. Od roku 257 prenasledovali kresťanov krutejšími formami, lebo im bola pripisovaná vina za rôzne vojny v pohraničných oblastiach ríše a šírenie epidémií. V tom istom roku cisár vydal edikt, podľa ktorého všetci biskupi, kňazi a ostatní veriaci museli obetovať bohom. Kto napriek ediktu vysluhoval sviatosti, bol potrestaný zabitím. Druhý edikt vydaný v roku 258 ho dopĺňal. Biskupov a kňazov, ktorí sa zdráhali obetovať pohanským modlám, čakala okamžitá poprava. Po tomto prenasledovaní nastal štyridsaťročný oddych s menším prerušením za vlády cisára Aureliána (270 – 275). Oddych znamenal ticho pred búrkou.

Prenasledovanie za vlády cisára Diokleciána
Dioklecián vydal tri edikty. Posledným bol tzv. krvavý edikt, vydaný v roku 304. Ukladal povinnosť všetkým kresťanom obetovať modlám. Ak odmietli, čakala ich istá smrť. Vzhľadom na neúspech zámeru vykynožiť meno kresťan Dioklecián v roku 305 odstúpil. Po ňom panovali ešte Galérius a Konštancius Chlórus, za ktorých perzekúcia pokračovala v rôznej intenzite až do čias nástupu Konštantína Veľkého, ktorý dal Cirkvi slobodu.

Mučeníctvo v Rímskej ríši

Akékoľvek strašné boli prenasledovania, silná viera kresťanov, vychádzajúca z prísľubu večnosti, nemohla byť vyhubená. Muži, ženy, mladí ľudia, starci či deti často stáli v zástupe, aby dosiahli korunu mučeníctva. Spočiatku označovali slovom martýr apoštolov ako svedkov Kristovho života. Neskôr tých, ktorí neoblomne dosvedčovali pravdu kresťanstva. Nakoniec sa týmto pojmom označoval každý, kto pri prenasledovaní vylial krv. Prenasledovanie podporovalo náboženskú horlivosť kresťanov, vernosť Kristovmu učeniu a udržiavalo ich bdelosť. Kresťanstvo v priebehu prvých troch storočí svojej existencie ukázalo na základe živého svedectva mučeníkov a vyznávačov, že je pevné a naozaj nadprirodzeného pôvodu.

Definitívna zmluva

Helena Dudová OSsR
foto: upload.wikimedia.org

Keď berieme do rúk Bibliu, obyčajne nepremýšľame o svojej viere z hľadiska zmluvy. Ani nečítame Bibliu ako príbeh o Božej zmluve s jeho ľudom. Yves Congar, jeden z veľkých teológov Druhého vatikánskeho koncilu, učil, že toto jedno slovo – zmluva – zhŕňa celé Písmo.

Biblia už na prvých stranách rozpráva príbeh o zmluve. Prvú Boh uzavrel v rajskej záhrade (Gn 1, 27 – 28). Hoci zmluvy v dejinách spásy boli rôzne, jedna téma sa nemení. Každú zmluvu inicioval Boh, ktorý oslovil svoj ľud a zachránil ho z hriešnej alebo nebezpečnej situácie. Je dôležité, aby sme pochopili, že každá zmluva, ktorú uzatvára Boh, prináša prísľub, ale aj povinnosti pre toho, koho do zmluvy pozýva.

Jednu zo zmlúv uzavrel Boh cez Mojžiša so všetkými Izraelitmi. Vyzval ich, aby zachovávali Desatoro, a sľúbil im, že z nich vytvorí veľký národ a navždy bude ich Bohom (Ex 19). Izrael sa však spreneveril tejto zmluve. Pod Sinajom si urobil bôžika, zlaté teľa, ktorému sa klaňal. Bol to dôsledok malej viery, keďže Mojžiš dlho neschádzal z vrchu, kam ho Boh pozval (Ex 32). Takto mohlo vyjsť otvorene na povrch, čomu sa ľud klaňal vo svojich srdciach. Keď pohanstvo ľudu vyšlo na povrch zo skrýše ich sŕdc, vtedy sa vrátil Mojžiš.

Hriech ľudu je závažný. Zdá sa, že Boh sa chce dištancovať, chce sa odlúčiť od dejín vyslobodenia (Ex 32, 7. 10). Jeho vnútro stravuje láska a bolí ho, že Izrael nevidí svoje zblúdenie. Ak nespozná svoju chybu, nebude ani vedieť, odkiaľ sa ma vrátiť zo zlej cesty. Len keď hriech spozná, uzná ho a oľutuje, vtedy mu môže byť odpustený. Pretože odpustenie závisí od uvedomenia si zla. Boh chce ľudu odpustiť, ale je potrebné, aby pochopil a uznal, čoho sa dopustil. Vykonané zlo je veľké, nedá sa tváriť, že sa nič nestalo. Na zlo treba poukázať. Len tak sa dá nad ním zvíťaziť. To je úloha Mojžiša. Má pomôcť ľudu uznať hriech, aby sa obrátil a prijal odpustenie. Mojžiš je prostredníkom medzi Bohom a ľudom, prihovára sa u Boha za ľud a prosí o odpustenie. Boh im odpúšťa a dáva Mojžišovi druhé tabule zmluvy. Prvé boli rozbité, lebo ľud rozbil, narušil zmluvu. Nové tabule na jednej strane hovoria o hriechu, na druhej o jeho odpustení. Aj napriek tomu, že ľud prvé tabule zmluvy neprijal, Boha to nezablokovalo v láske, ale opäť obnovil svoj návrh zmluvy. „Boh sa nikdy neunaví, aby nám odpustil! On sa nikdy neunaví odpúšťať, ale my sa unavíme žiadať o odpustenie. Nikdy sa neunavme! On je milujúci Otec, ktorý vždy odpúšťa a má milosrdné srdce pre každého z nás.“ (Svätý Otec František)

Milosrdná láska Boha dosiahla svoje naplnenie v poslednej, definitívnej zmluve, ktorá nás vďaka krvi Božieho Syna oslobodzuje od klamstva idolatrie (uctievania modiel), ničí každý náš hriech a vďaka nej sa stávame deťmi Najvyššieho.

Svätá brána

Mons. Ján Babjak SJ

Svätý Otec František v tomto Mimoriadnom roku milosrdenstva otvoril brány milosrdenstva na štyroch veľkých rímskych bazilikách, aby každý, kto bránou milosrdenstva prejde, zakúsil Božiu lásku, ktorá utešuje, odpúšťa a dáva nádej. Zároveň nariadil, aby aj biskupi v svojich miestnych cirkvách vybrali významné chrámy a v nich otvorili brány milosrdenstva. Týka sa to najmä katedrál, ale aj iných chrámov, najmä pútnických svätýň, kam prichádzajú mnohí pútnici. Na týchto svätých miestach sú dotknutí milosťou a nachádzajú cestu k obráteniu. Každá partikulárna cirkev je takto priamo zapojená do prežívania svätého roka ako mimoriadneho času milosti a duchovnej obnovy. Jubileum sa slávi nielen v Ríme, ale aj v partikulárnych cirkvách ako viditeľný znak univerzálneho spoločenstva Cirkvi.

Uplynuli už skoro štyri mesiace a každý z nás si už môže urobiť malú rekapituláciu. Koľkokrát sme prešli bránou milosrdenstva a s akým duchovným úžitkom sme prežili uplynulý čas od začiatku Mimoriadneho roka milosrdenstva? Posunuli sme sa bližšie k nebeskému Otcovi a dovolili sme mu, aby nás objal, alebo zostávame stále na svojom mieste a vo svojich hriechoch, ktoré nás blokujú, možno až paralyzujú?

Svätý Otec František biskupom pri návšteve *ad limina apostolorum* kládol na srdce, aby kňazi čakali na penitentov i na všetkých, ktorí chcú Bohu otvoriť svoje srdce. Funguje to vo všetkých vyznačených a vybratých chrámoch. Akú skúsenosť s tým máme? Rád by som vedel o tom, či sa nariadenie plní iba formálne, alebo horlivo a s veľkou láskou. Bolo by dobré podať o tom svoje svedectvo. V siedmich chrámoch Prešovskej archieparchie so svätou bránou je zabezpečená celodenná spovedná služba. Kňazi sú pozvaní, aby boli ústretoví a láskaví ku všetkým penitentom. Aj k tým, ktorým by pre vážnu príčinu nemohli udeliť rozhrešenie. Ale aj títo ľudia by mali odchádzať z duchovného rozhovoru obohatení a povzbudení prehlbovať svoj život s Bohom.

Prejsť svätou bránou, prijať Božie milosrdenstvo a mať túžbu žiť v dôvernej jednote s Ježišom Kristom je pravé ovocie roka milosrdenstva. Žičím všetkým, aby ste mali čím viac takýchto zážitkov s Bohom vo svojom živote, zvlášť v tomto milostivom roku.

Zábava Z UTRPENIA

Žiadne mesto nie je spojené s prenasledovaním kresťanov tak intenzívne ako Rím. Jeho vzácne antické pamiatky boli neraz postriekané krvou ľudí, ktorí sa previnili iba tým, že boli kresťanmi. O týchto pomníkoch ľudskej odvahy svedčiť o Kristovi i v najťažšej hodine hovorí otec Martin Mráz, ktorý strávil v Ríme niekoľko rokov.

Juraj Gradoš
foto: archív M. Mráza

V Ríme ste študovali históriu. Ako ste vnímali bohaté miestne archeologické pamiatky?

My dnes poznáme Rím ako sídlo pápeža a hlavné mesto Talianska. Toto mesto však bolo počas niekoľkých stáročí hlavným mestom sveta – *caput mundi*. Dodnes používame to známe latinské konštatovanie: Všetky cesty vedú do Ríma. Je to jedno z mála miest na svete, kde je do kameňa archeologických pamiatok zapísaná história, kultúra, náboženstvo, tradície, vojny, víťazstvá a pády národov a jednotlivcov. Preto si tam každý národ môže nájsť aj časť svojej histórie. Ak sa niekto zo slovenských pútnikov zastaví na *Piazza Colonna*, zbadá tam mohutný stĺp cisára Marka Aurélia a na jeho treťom závite zdola slávny výjav „zázračného dažďa", ktorý zachránil rímsku armádu na území dnešného Slovenska.

Antické pamiatky z Ríma sú často spojené s mučeníctvom a prenasledovaním prvých kresťanov. Asi najznámejšou je Koloseum. Aké dojmy u vás vyvoláva táto stavba?

Koloseum je stavba, ktorá by asi najlepšie mohla rozprávať o pohnutých dejinách Večného mesta, lebo stojí na svojom mieste už skoro 2 000 rokov. Všetci pútnici a turisti vnímajú zvláštnosť tejto stavby. Z mojej osobnej skúsenosti sprevádzania pútnikov po Ríme je to práve Koloseum, ktoré chcú ľudia po pápežovi vidieť najviac. Koloseum alebo *Amphitheatrum Flavium*, ako ho nazývali starí Rimania, bolo dokončené v roku 80 po Kristovi a od svojho dokončenia slúžilo Rimanom ako miesto zábavy. Nešlo však o futbalové stretnutia, ale o krvavé gladiátorské zápasy, súboje otrokov a odsúdencov s divokými šelmami a verejné popravy. Do tohto krvavého divadla vstupujú aj kresťania, ktorí boli ako nepriatelia ríše počas mnohých prenasledovaní aj tu popravovaní. Takže Koloseum nie je len obrazom veľkoleposti Ríma a jeho kultúry, ale aj jeho krutosti, lebo v sebe skrýva veľa bolesti, ľudského trápenia a preliatej krvi, ktorá mala slúžiť „len" na pobavenie Rimanov.

Vďaka filmom je Koloseum miestom najviac spojeným s mučeníctvom kresťanov.

Do života kresťanov preniklo práve toto vnímanie Kolosea ako miesta, kde sa fyzický život skrze mučenícku smrť stráca, ale zároveň miesta, kde sa večný život skrze vieru v Ježiša Krista získava. Historicky však nemáme doložených veľa prípadov, ktoré by dosvedčovali, že Koloseum bolo reálne miestom, kde popravovali kresťanov. Konkrétnym prípadom je mučenícka smrť sv. Ignáca Antiochijského v roku 107 po Kristovi. Počas svojej deportácie do Ríma napísal niekoľko listov, ktoré sa nám dodnes zachovali. V liste rímskej kresťanskej komunite píše: „Som Kristovým zrnom, chcem, aby ma zomleli zuby divej zveri, aby som sa tak stal Kristovým čistým chlebom." Tieto slová sa uskutočnili, keď ho hodili rozzúreným levom vo Flaviánovom amfiteátri – Koloseu. Napriek tomu, že aj iné miesta v Ríme boli svedkami mučeníckej smrti kresťanov a často v oveľa vyššej miere ako Koloseum – hlavne *Circus Maximus*, príp. Nerónov cirkus, Koloseum bolo v roku 1749 pápežom Benediktom XIV. vyhlásené za miesto posvätené krvou kresťanských mučeníkov. Žiadna z predchádzajúcich stavieb sa nám totiž nezachovala v takom stave ako Koloseum, a preto si Cirkev toto miesto vybrala ako viditeľný pamätník svojich mučeníkov.

Prvé prenasledovanie bolo za Nera. Kde boli kresťania v tom čase mučení, ak ešte Koloseum nestálo?

Prenasledovanie kresťanov za vlády cisára Nera v roku 64 bolo prvým na území mesta Rím. Ako dôvod sa najčastejšie uvádza potreba cisára nájsť obetného baránka za veľký požiar v meste, ktorý vďaka svojej psychickej poruche sám spôsobil. Rímsky historik Tacitus (†117) spomína, že cisár

potreboval umlčať tieto zvesti, preto zvalil vinu na skupinu, ktorá bola ľuďmi nazývaná kresťania a ktorá bola pre svoje „ohavnosti" nenávidená. Preto pre ňu nariadil to najhoršie mučenie. Toto „divadlo" sa malo uskutočniť za bránami vtedajšieho Ríma pod Vatikánskym vŕškom. Tam, kde dnes stojí Bazilika sv. Petra. V tých časoch tam stálo súkromné cisárske závodisko – *Circus Neronianus*, ktoré cisár zvykol občas otvoriť aj pre verejnosť. Práve tu zomrel mučeníckou smrťou aj apoštol Peter, ktorého smrť mala pobaviť cisára a rímsky ľud. Tu bol aj pochovaný, lebo neďaleko závodiska sa nachádzal cintorín. A na tomto mieste vyrástla prvá Konštantínova bazilika a neskôr, v 16. storočí, na jej základoch súčasná Bazilika sv. Petra.

■ Viackrát ste spomínali *circus*. Čo to bolo za miesto?

V Rímskej ríši bol *circus* (dnes by sme ho nazvali štadión) miestom, kde sa uskutočňovali zápasy konských záprahov, veľmi populárne v antickom svete. Mal formu veľmi predĺženého oválu a nachádzal sa len vo významných mestách Rímskej ríše. Pre nás je najznámejším *Circus Maximus* v Ríme, z ktorého sa dnes zachovali len nepatrné zvyšky, ale ktorý vo svojom čase dokázal poňať až 250-tisíc divákov. Svojím pôdorysom a funkciou sa zároveň odlišoval od amfiteátrov – antických stavieb oválneho alebo polkruhového typu, ktoré slúžili na gladiátorské zápasy alebo na divadelné predstavenia. Rímske Koloseum je príkladom takéhoto amfiteátra, ktorý dokázal poňať 50- až 70-tisíc divákov.
Tu je dôležitá ešte jedna poznámka. Aby sa taká obrovská ríša mohla udržať, potrebovala si zabezpečiť stabilitu a poriadok. A rímski cisári vedeli, že ľuďom stačí chlieb a hry, aby boli spokojní, nebúrili sa a nestarali sa o to, kto a ako vládne. Preto sa všetky štadióny a amfiteátre stávali aj miestami „krvavých" predstavení a miestom utrpenia kresťanov.

■ Sú ešte iné miesta v Ríme, kde bola často prelievaná krv kresťanov?

Keď hovoríme o prenasledovaní kresťanov, tak nesmieme zabúdať, že nešlo o tri storočia ich systematickej likvidácie, ale o niekoľko období prenasledovania, ktoré sa striedali s desaťročiami pokoja. Keď hovoríme o miestach mučeníctva v Ríme, nemôžeme nespomenúť opátstvo *Tre Fontane*. Podľa tradície mal byť práve tam sťatý sv. apoštol Pavol a na miestach, kde sa trikrát jeho hlava dotkla zeme, mal vytrysknúť prameň. Pochovaný je pod súčasnou Bazilikou sv. Pavla za hradbami, na mieste bývalého rímskeho pohrebiska. Dôležitým miestom na Rímskych fórach je Mamertínska väznica – *Carcere Mamertino*, kde bol väznený apoštol Peter a mnoho iných kresťanov.
Ak sa rímska moc rozhodla ukrižovať väčší počet ľudí (nikdy nie slobodných rímskych občanov, tí mali výsadu, ako apoštol Pavol, zomrieť sťatím), tak to robila popri hlavných cestách za múrmi mesta. Tým je známa *Via Appia* alebo *Via Ostiense*.

■ Ako to bolo s pochovávaním mučeníkov?

Rímske zákony dvanástich tabúľ zakazovali pochovávanie zosnulých v meste. Išlo hlavne o hygienické dôvody, na ktoré si Rimania dávali veľký pozor a ktoré mali zabrániť potenciálnemu šíreniu chorôb. Preto boli apoštoli Peter aj Pavol pochovaní mimo hradieb Ríma, na cintorínoch medzi ostatným ľudom.
Okrem klasického pochovávania do zeme sa v Ríme uplatnilo aj pochovávanie pod zem, v zmysle vyhlbovania podzemných tunelov, často aj viacpodlažných, ktoré poznáme pod názvom katakomby. Prvé záznamy o takýchto výlučne kresťanských pohrebiskách máme z prelomu 2. a 3. storočia. To, že išlo o čisto kresťanské pohrebiská, nebolo nič zvláštne, lebo rímske zákony dovoľovali rôznym spoločenstvám a asociáciám spravovať svoje cintoríny. Nemali však výslovne kresťanské pomenovanie a označenie, aby sa v časoch prenasledovania nestali ľahkým terčom svetskej moci. Preto v katakombách nenájdeme symboly kríža, ale iné symboly, ktorými sa kresťania označovali (napr. ryba, kotva, holubica a neskôr aj zobrazenia biblických postáv a udalostí, ktoré mali veľký význam pre kresťanov, ale pohanom veľa nehovorili).

■ Slúžili katakomby iba na pochovávanie?

Vďaka filmom si môžeme myslieť, že katakomby boli miestom ukrývania sa kresťanov počas prenasledovania. Toto však nie je pravda, lebo všetky cintoríny boli štátom uznané a kontrolované verejné miesta. Katakomby však okrem pochovávania slúžili aj na liturgické stretnutia. Nebolo to však pravidelné eucharistické slávenie, ale vo výročné dni smrti mučeníkov a zosnulých – narodenia pre nebo sa tam zišla kresťanská komunita a slávila eucharistiu, dnes by sme povedali zádušnú liturgiu.

■ Boli kresťania v tomto čase osamelí alebo sa navzájom podporovali? V čom to bolo vidno?

Acta martyrum – záznamy súdnych procesov, ktoré sa nám zachovali, opisujú niektoré prípady kresťanov, ktorí sa ocitli pred súdom pre obvinenie z kresťanstva. Čítajúc niektoré vidíme, ako sa bránia a ako ich celé spoločenstvo podporuje modlitbou a pôstom. Keď treba, tak ich potajomky navštevujú vo väznici a po ich mučeníckej smrti nenechávajú ich rodiny osamote. Takto kresťania prežívali svoju vieru v Ježiša nielen v živote, ale predovšetkým vo chvíľach smrti, a ukazovali, že utrpenie kresťana je pokračovaním Ježišovho utrpenia. Svedčili o tom, že ako Boh kráča ľudskými dejinami vždy po boku človeka, tak aj kresťan je vždy povolaný kráčať po boku človeka.

Teta Františka

RV
foto: fotospublicas.com

Bola afro-brazílskou otrokyňou a celý jej život bol kráčaním za slobodou. V sobotu 4. mája 2013 ju v Brazílii vyhlásili za blahoslavenú. Františka de Paula od Ježiša, známa ako Nha Chica alebo jednoducho teta Františka.

Nemala priezvisko, lebo podľa zákona ako dieťa otrokyne priezvisko nedostala. Otcom bol asi vlastník farmy, kde jej mama pracovala. Bola úplnou analfabetkou. Mama ju naučila jedno – modliť sa ruženec. Ako dospievajúca mamu stratila. Pred smrťou jej zanechala iba odporúčanie milovať Ježiša a Máriu, a praktizovať lásku ku všetkým. Františka zostala celý život napriek ponukám na manželstvo sama. Vo svojom chudobnom dome zhromažďovala denne ľudí k modlitbe. Postupne začali za ňou prichádzať mnohí chudobní s prosbou o duchovnú radu. V istom momente sa teta Františka stala bohatou, lebo jej zosnulý brat jej zanechal veľký majetok. Do chudoby sa však vrátila veľmi rýchlo, všetko rozdala biednym a jediné, čo si ponechala, bola malá suma peňazí na stavbu Kaplnky Nepoškvrnenej Panny Márie. Zomrela v roku 1895 ako vyše osemdesiatročná. Pochovali ju v kaplnke, ktorú postavila. Ešte i dnes tam mnohí prichádzajú, aby hľadali pravú vnútornú slobodu v príklade života tejto blahoslavenej otrokyne.

„Je to veľký dar pre Brazíliu od pápeža Františka. On ako Latinskoameričan pozná veľmi dobre dobrotu brazílskeho ľudu, jeho zbožnosť, lásku k Ježišovi a k evanjeliu života a radosti, ako aj mariánsku úctu i vernosť a lásku k Cirkvi, lásku k chudobným," povedal pre Vatikánsky rozhlas kardinál Angelo Amato, prefekt Kongregácie pre kauzy svätých, ktorý v Baependi v Brazílii viedol slávnosť blahorečenia.

„Nha Chica bola ženou neprestajnej modlitby a svedectva viery v Kristovo milosrdenstvo voči duchovne i hmotne núdznym. Svedkovia jednohlasne hovoria, že sa veľa modlila a že vždy mala v rukách ruženec. Bola pokorná, nič nepripisovala svojej osobe, ale všetko Bohu a Panne Márii. Prosby veriacich kládla pred sochu Panny Márie," doplnil kardinál Amato.

Otec Bradley pokračoval: „Myslím si, že to bolo v júni v roku 1926, keď som povedal sestre Miriam Terézii, aby mi napísala úvahu pre novicky. Keďže počúvala moje prednášky, dobre vedela, čo som mal na mysli. Nedal som jej nijaký námet, o čom by mala písať. Podotkol som, že môže citovať z knihy opáta Marmiona *Kristus, ideál mnícha*. Hneď som to však odvolal, lebo som sa obával, že by to mohlo hatiť jej slobodu pri rozvíjaní myšlienok. Myslím, že o týždeň potom, čo som jej to nariadil, mi priniesla rukopis svojej prvej úvahy. Mala názov *Kde je tvoj poklad, tam je aj tvoje srdce*. Len čo mi dala rukopis, prezrel som si ho, ale neprepísal som ho. V liste, ktorý sprevádzal rukopis, ma prosila o odpustenie, že rukopis nie je dosť upravený, a pripomenula, že jej nezostal čas na jeho prepísanie. Povedal som jej, že úvaha bola priveľmi literárna. Radil som jej, aby v nasledujúcich zamysleniach používala jednoduchší štýl, aký je v evanjeliách. S dovolením matky predstavenej som jej nariadil, aby pripravovala prednášky na budúci rok – jednu na každý týždeň. ...

Úvahy mi mala posielať poštou, len čo ich napíše. Požiadal som matku predstavenú, nech zariadi veci tak, aby mala dosť času na písanie a mohla sa tejto práci venovať...

V septembri, len čo som sa vrátil do kláštora, začal som zamyslenia sestry Miriam Terézie prednášať... Duchovný z Vily svätej Anny poslal niekoľko exemplárov zamyslení rehoľníčkam do rôznych kláštorov a ja som urobil to isté. Mnohokrát si ich rozmnožili a poslali iným, keďže úvahy sestry dojali. ... Z rozličných strán prichádzali listy plné uznania.

(z knihy Š. Senčík SJ: *Na ceste za väčšou dokonalosťou, bl. Miriam Terézia Demjanovičová*, Dobrá kniha, Trnava 2014)

Hon na čarodejnice

Juraj Gradoš

Prezerajúc elektronické médiá a tlač nedá sa nevšimnúť, že všetci sú zdesení výsledkom volieb. Do parlamentu sa dostali hnutia a poslanci, ktorí v normálnom politickom systéme miesto nemajú. A tak sa hľadá vinník. Ako prvá na odstrel je Cirkev. A ak mám byť konkrétnejší, tak obaja gréckokatolícki prešovskí biskupi a všetci kňazi, ktorí akýmkoľvek spôsob hájili pred rokom prirodzené práva rodiny a detí. Tí, čo hájili rodinu – to sú podľa niektorých znalcov politického systému vinníci súčasného zloženia parlamentu.

Pravdupovediac som si nemyslel, že naša cirkev s niečo vyše dvesto tisíckami praktizujúcich i nepraktizujúcich veriacich najmä na východe má taký silný vplyv aj na strednom i západnom Slovensku. Nie, nemá. Toto všetko je iba hon na čarodejnicu – hon na vinníka, ktorý za to môže. Novodobí inkvizítori sa však zabudli zamyslieť nad súvislosťami. Ak by sme mali taký vplyv, nepodporili by sme skôr tých, čo stáli za pochodom za život, čo stáli za referendom...? A mnohí sa do parlamentu nedostali. Ani kresťanské, i keď niekedy mám dojem, že iba podľa názvu, hnutie.

Prečo je to tak? Lebo politici a na nich napojení novinári sú frustrovaní. Ukazuje sa masívne prepojenie politiky a biznisu. Teda zopár oligarchov. Ukazuje sa pravda o skorumpovanom slovenskom politickom systéme. Ukazuje sa nevôľa obyvateľov Slovenska hrať podľa pravidiel politikov ich hru. Nevôľa podporovať systém, ktorý nás ženie do záhuby. Systém, ktorý stojí niekoľkonásobne viac než všetky výdavky na Cirkev na Slovensku. A tento systém bol slepý, upriamený na seba a nevnímajúci signály, ktoré mu ľudia vysielali.

Keď sa pred štyrmi rokmi dostali do parlamentu obyčajní ľudia – bola to revolúcia. Ukázalo sa, že ľudia majú záujem voliť osobnosti a nie iba pešiakov politických strán. A ako sa z toho poučili strany na štyri roky? KDH vzalo na svoju kandidátku zopár aktivistov – no na nezvoliteľných miestach. Politické špičky majú predsa prednosť. A ostatní? Urobili to isté – politická príslušnosť je prvoradá. Či skôr poslušnosť. Systém strán a hnutí pospájaných s korupčnými škandálmi ľudia odmietli. A keď byť slušný nestačí, začali voliť radikalizmus v tej či onej podobe. Radikálne ukázali na voľbe neštandardných strán, čo si myslia o našom politickom systéme.

Ak má na Slovensku zostať parlamentná demokracia, musí sa systém zmeniť od základu. Musí za zmeniť voľba poslancov, ich financovanie, ich zodpovednosť voči voličovi. Musia odísť starí politici, aby urobili miesto novým. Ak nie, Slovensko môže skúsiť iné formy vlády. Parlamentná demokracia nie je jediná forma vlády na svete. Historicky sme neboli kráľovstvom. Alebo treba odstrániť prostredníka – politika, poslanca a zaviesť u nás priamu demokraciu, čo v časoch elektronickej online komunikácie nie je nič nemožné. Je teda načase prestať hľadať čarodejnice. Prestať sa snažiť zachovať doterajší politický systém za každú cenu. Hľadajme cestu, po ktorej chceme spoločne kráčať. Ak teda nie sme pohodlní a nechceme sa iba nechať niesť.

Ktorá farba je telová?

Daniela Vrabľová

Jedna z legiend o stvorení hovorí, že keď Boh už nechcel byť sám, uhnietol z cesta človeka a dal ho do pece. Na prvý pokus bol výsledok spálený. Boh rozhodol: „Budeš žiť tam, kde je horúco a veľa slnka." Tak stvoril čiernych. Pri druhej várke bol opatrný a vytiahol človeka predčasne – bol ako tvaroh. „Nemôžem ťa už dať späť do pece, budeš žiť tam, kde je skôr zima." A vznikli bieli. Do tretice dával pozor. Vytiahol z pece tvora, ktorý nebol ani príliš biely, ani čierny, ale do zlatista – presne, ako má byť. „Ty môžeš žiť všade, tam, kde je teplo, aj kde je zima." Tak vznikli Rómovia. Napriek tomu, že sme takto rôzne upečení, jedna ich múdrosť hovorí: Čierny aj biely má červenú krv.

Naozaj? Patriť k majorite nás láka cítiť a správať sa nadradene. No akú zásluhu mám na tom, aký mám odtieň? Ako som sa pričinil o to, že práve ja som ten „krátko pečený" a narodil som sa ako biely? Možno sa Rómami rodia práve tí odolnejší – sú nielen tí akurát upečení, ale tí, ktorí sú silnejší odolávať nepriazni tohto sveta. Skúste si predstaviť: Zajtra ráno sa zobudíte ako tmavý človek (mieru prepečenia si zvoľte). Obslúžia vás v obľúbenej reštaurácii, učešú a ostrihajú v kaderníctve? Požičal by vám kolega nejaké drobné? Prisadne si k vám sused na lavičku? A ešte iná, náročná predstava: Kto je ideálny na záchranu v život ohrozujúcej situácii, ako je srdcový kolaps alebo vážne zranenie? Zvolili by ste čašníka z obľúbenej reštaurácie alebo lekára z Nigérie? Ocitnúť sa v sutinách zrútenej budovy je istejšie so slovenským hercom alebo indickým inžinierom?

Hovoriť o inakosti v rodinách, spoločenstvách, detských či mládežníckych kolektívoch chce presvedčenie, že takí odlišní tu nie sme iba omylom. Na našom portáli nájdete krátke inšpirácie: http://www.navrat.sk/o-nas/kino-navrat/video/44-ministrant, http://www.navrat.sk/o-nas/kino-navrat/video/45-sibacka.

A na záver rómska hádanka:

„Povedz mi, kde je Boh!"

„A ty mi povedz, kde nie je!?"

Tak teda kde je? Je v nás? Medzi nami?

Božie slovo verzus médiá

Gabriel Paľa
montáž: J. Gradoš

„Potom zavolal k sebe zástup aj učeníkov a povedal im: ‚Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho. Veď čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?! Lebo za čo vymení človek svoju dušu?! Kto sa bude hanbiť za mňa a za moje slová pred týmto cudzoložným a hriešnym pokolením, za toho sa bude hanbiť aj Syn človeka, keď príde v sláve svojho Otca so svätými anjelmi.“ (Mk 8, 1 – 38)

Božie slovo sa nás v tejto stati snaží nabádať k správnym rozhodnutiam a poukazuje na márnosť svetských hodnôt, ktoré sú duši človeka na škodu. Hľadanie správnej cesty, správnych hodnôt i postojov je a ostane údelom každého človeka. Človek je tvor od prirodzenosti nespokojný, vždy nanovo hľadajúci a nachádzajúci.

Naše časy

Žijeme v kozmicky rýchlych časoch, ktoré na nás dennodenne chrlia množstvo informácií. Musíme spomaliť, zastaviť sa a zamyslieť.

Časy, v ktorých žijeme, sú veľmi hlučné. Sme prehlušení mnohými „vysokými tónmi“ konzumizmu, egoizmu, bezcitnosti a mnohokrát aj hyenizmu páchanom rukami človeka na samom človeku. Skúste pozorovať ľudí, za čím všetkým sa zháňajú, koľko energie míňajú na márnosti tohto sveta.

Tí, ktorí sa nechali vtiahnuť do takéhoto priestoru, sa cítia uvedomelo a *in* či *online*. Tí ostatní krútia hlavou nad nezmyselnosťou a mnohokrát gýčovosťou mediálnych obrazov. Stále sa však nič nedeje. Naša kritika je bez vonkajšej mohúcnosti niečo konkrétne urobiť. Mediálne nezmysly plynú ďalej a vplývajú na nás ľahko, tichučko a priam bezbolestne. Vkrádajú sa do nášho hodnotového systému a vytvárajú nám v ňom zmätok. Ako je to možné?

Povolaní tvoriť spoločenstvo

V dnešnom pretechnizovanom svete sa médiá predbiehajú, kto skôr prinesie informácie o najnovšej udalosti. Ale často sa zabúda na „klasické“ hodnoty zdravého človečenstva. Slovo etika, morálka, pravda, poctivosť, spravodlivosť, solidarita, spoločné dobro sa stali hodnotami iba v egoistickej sebareflexii. Zmysel pre živé spoločenstvo sa vytráca. Nahrádza ho virtuálne spoločenstvo, ktoré má zaiste svoje klady, ale má aj zápory, ktoré nahlodávajú sociálne vzťahy. Rozpad týchto vzťahov má za následok uzatváranie sa človeka do seba a hľadanie svojich osobných výhod. A to je opakom toho, k čomu je človek povolaný, a to je tvoriť spoločenstvo s Bohom a s bratmi a sestrami. Veď skrze Božiu dobrotu dnes môžeme mať podiel na používaní takýchto výdobytkov techniky. Pretože Boh tvorí iba dobré veci, ktoré dáva človeku do užívania. Ale platí tiež, že Boh aj zlo môže použiť na dobro. A zároveň diabol aj dobré veci môže použiť na zlo, ktoré rafinovane predostrie človeku, samozrejme, ak mu to človek dovolí.

Sokratova múdrosť

Pre človeka, pre jeho telo a dušu je veľmi dôležité, akú potravu prijíma. Každý z nás má skúsenosť s pokazeným jedlom. Aj keď sme ho s pôžitkom zjedli, tým, že bolo pokazené, veľmi nám znepríjemnilo život. Ublížilo nám. Podobne je to aj s pokrmom pre naše duše. Aj keď sa na mnohé pokrmy pre dušu tešíme, nepoznáme ich kvalitatívnu hodnotu. A po prijatí nám možno nie vždy okamžite, ale raz určite otrávia duševný život a naša duša ostane prázdnou.

Sme kŕmení množstvom informácií, ktorých pravdivosť, hodnotu a potrebu vôbec nepoznáme. Nemáme čas to posúdiť, pretože

sú tu už nové či ďalšie informácie. O tejto potrebnosti hovorí inšpiratívny príbeh z dávnych čias, z čias Sokrata. Je veľmi aktuálny aj dnes. Hovorí o tom, že jedného dňa prišiel k Sokratovi akýsi rozčúlený človek so slovami:

„Počul si už, Sokrates, čo urobil tvoj priateľ? Musím ti to ihneď povedať."

„Moment," prerušil ho mudrc. „Preosial si to, čo mi chceš povedať, cez tri sitá?"

„Cez tri sitá?" prekvapene sa opýtal ten človek.

„Áno, áno, cez tri sitá. Prvým sitom je pravda. Preskúmal si, či všetko, čo mi chceš povedať, je naozaj pravda?"

„Nie, len som to počul a..."

„Tak teda si to zaiste preosial cez druhé sito, ktorým je dobro. Je to, čo mi chceš povedať, keď už nemôžeš dokázať, že je to pravda, aspoň dobré?"

Ten druhý váhavo odpovedal: „Vôbec nie, práve naopak..."

„Aha!" prerušil ho Sokrates. „Tak použime ešte tretie sito a pozrime sa, či to, čo mi chceš povedať a čo ťa tak rozrušilo, je potrebné!"

„Potrebné to veru nie je..."

„Teda," usmial sa mudrc, „keď to nie je ani pravdivé, ani dobré, ani potrebné, radšej na to zabudni a nezaťažuj tým ani seba, ani mňa!"

Mediálny pokrm

Takýto by mal byť aj postoj nás k médiám, mali by sme sa pýtať sami seba a skúmať potrebnosť rôznych seriálov, filmov, relácií, reality show a pod. Lebo sami sme dnes svedkami kritiky pôsobenia médií na naše deti, mládež, a dokonca aj na dospelých. Na jednej strane sledujeme rôzne mediálne braky, reality show, sfilmované vraždy na objednávku, a tým podporujeme kultúru smrti. Na druhej strane sme vo výchovnom pôsobení ľahostajní práve proti tejto „chorobe" spoločnosti. V tejto súvislosti sa ponúka známy citát z Božieho slova: „Lebo ako budete súdiť vy, tak budú súdiť aj vás, a akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám" (Mt 7, 2).

Treba zdôrazniť, že tak ako každý z nás potrebuje pre svoje telo potrebné živiny, aj duša potrebuje pravý pokrm, ktorého základnou esenciou musí byť Božie slovo. Ak si denne nájdeme aspoň toľko času na modlitbu, čítanie, štúdium, rozjímanie a uvažovanie s Božím slovom, koľko venujeme médiám, nemusíme sa báť, že nám médiá uškodia. Božie slovo ako inšpirácia nášho vnútorného hlasu nám dá tie správne indície pre rozhodnutie prijať alebo neprijať ten-ktorý film, reláciu či reality show.

Návod na to nám ponúka sv. apoštol Pavol v Liste Filipanom: „Myslite na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povesť, čo je čnostné a chvályhodné! Robte to, čo ste sa naučili, prijali, počuli a videli na mne! A Boh pokoja bude s vami" (Flp 4, 8 – 9). A v Liste Títovi nám dokonca určuje, kde začať: „Veď zjavila sa Božia milosť na spásu všetkým ľuďom a vychováva nás, aby sme sa zriekli bezbožnosti a svetských žiadostí a žili v tomto veku triezvo, spravodlivo a nábožne" (Tit 2, 11).

Je dôležité naučiť sa v rodine vyhľadávať kvalitné a hodnotné filmy a relácie, ktoré budú podporovať kultúru života, pravú kultúru založenú na kresťanských hodnotách. Ponuka televíznych kanálov, filmov, časopisov, kníh, internetových stránok je dnes taká široká a obrovská, že orientácia v nich je veľmi náročná.

Neostávajte sami

V tejto súvislosti treba podotknúť, že rodina v takomto ohrození nemôže ostať sama. Jedno z možných riešení je spoločenstvo, kde sa možno zdieľať, povzbudzovať, usmerňovať, komunikovať o týchto problémoch. Jednoducho neostať sám. Rodiny potrebujú žiť spoločenstvo nielen vnútri, ale aj navonok v rámci spoločenstva rodín. Tam je priestor na riešenie problémov aj v tejto oblasti života, života s médiami v rodinách. Lebo dnes nám svet ponúka široké možnosti realizácie nielen v oblasti médií, dôležité je však mať pri tom všetkom na pamäti Božie slovo z Prvého listu Korinťanom (10, 23): „Slobodno všetko. Ale nie všetko osoží. Slobodno všetko. Ale nie všetko buduje". Alebo: „Všetko smiem. Ale nie všetko osoží. Všetko smiem. Ale ja sa ničím nedám zotročiť." (1 Kor 6, 12)

MILOSRDNÉ

Odpustenie

Milý mladý Boží priateľ / priateľka!
Iste poznáš tie zvláštne pocity, keď si sa previnil(a) a urobil(a) si niečo, čo nebolo férové a správne. Možno to boli pocity viny, hanby, nehodnosti, menejcennosti, strachu, úzkosti, smútku, samoty, beznádeje, hnevu na seba. Veľmi nepríjemné, však? Čo s tým? Možností sa ponúka viac, napr. ututlať to. Možno si to nikto nevšimne a po čase sa na to zabudne. Iná možnosť je hodiť to na niekoho. Ale dokážem sa pozrieť do jeho nevinných očí, keď sa stretneme? Ďalšia možnosť je zľahčiť to, vyhovoriť sa, trocha zaklamať či zakamuflovať. Napríklad: taká je doba, aj druhí to robia, je to predsa normálne. Treba sa zbaviť viny ospravedlnením sa pred sebou, druhými aj pred Bohom. Napokon, takto vlastne funguje psychológia hriechu. Adam to hodí na Evu, Eva na hada, had to už nemá na koho hodiť, ale v konečnom dôsledku je obvinený Boh, že vôbec stvoril Evu aj hada. Dôležité pred-sa je zbaviť sa toho nepríjemného hnutia niekde hlboko vnútri môjho ja. Adamov príbeh prechádza v rôznych variáciách generáciami ľudstva a je aj príbehom tvojho života. V Biblii je výnimočnejší ten Dávidov príbeh, v ktorom mu žiadostivosť po krásnej vydatej žene zaslepila srdce a po precíznej námahe zotrieť stopy napokon prehovoril Boh cez proroka a usvedčil kráľa z hriechu. Dávid mohol proroka navždy umlčať, ale nemal tvrdé srdce, jeho hriech bol zo slabosti, nie zo zloby. Kráľ našiel tú poslednú a jedinú správnu cestu. Urobil, čo je férové, priznal si svoj hriech, vyznal ho, ľutoval a činil pokánie. Jeho 51. žalm je najkrajší z kajúcich žalmov.
Jediné riešenie nášho problému s názvom hriech je Otcovo milosrdenstvo, ktoré je zjavené a má meno Ježiš. Otec chce, aby si si priznal(a) svoj hriech, dal(a) to nepríjemné v sebe Ježišovi na jeho kríž a vzal(a) si od neho odpustenie. On chce prijať tvoju vinu. Nechaj si odpustiť svoj hriech! Každý z nás potrebuje tento prejav milosrdnej lásky Otca – ODPUSTENIE.

tvoj priateľ Karol Vallo

Z prameňa milosrdenstva:

390 Kto dokáže odpúšťať, ten si pripravuje veľa Božích milostí. Vždy, keď sa pozriem na kríž, úprimne odpustím.
1148 Vtedy sa najviac podobáme Bohu, keď odpúšťame svojim blížnym.
1160 Keď som sa raz opýtala Ježiša, ako môže zniesť toľko priestupkov a rôznych zločinov a netrestá ich, Pán mi odpovedal: „Na potrestanie mám večnosť, teraz im však predlžujem čas milosrdenstva.“

(sv. Faustína Kowalská: Denníček)

Ľadové srdce

Táto aktivita je nasmerovaná na odpustenie a je zvlášť vhodná na spoločné farské *stretko*. Do troch rohov v miestnosti umiestni plagáty s otázkami a farebné papieriky na písanie odpovedí – v každom rohu sú papieriky inej farby, aby sa neskôr dali ľahko rozlíšiť (pozri obrázok). Do každého rohu budú účastníci postupne prichádzať, zamýšľať sa nad svojím ľadovým či teplým srdcom a písať odpovede.

NEODPUSTIL SOM (*Komu? Čo?*) Účastníci si napíšu na papieriky mená ľudí, ktorým neodpustili, a skutky, ktoré sami neodpustili ľuďom, Bohu, sebe.

ODPUSTILI MI (*Kto? Čo?*) Pri tomto plagáte si účastníci napíšu na papieriky mená ľudí, ktorí im odpustili, a skutky, ktoré im boli odpustené.

PROSÍM O ODPUSTENIE? (*Koho? Za čo?*) Účastníci si napíšu na papieriky mená ľudí, ktorým ukrivdili, a skutky, ktorými im ublížili.

Popísané farebné papieriky si účastníci odkladajú. V každom rohu by mali použiť aspoň jeden papierik. Po dopísaní odpovedí si posadajú do kruhu a spoločne diskutujú o tom, čo zažívali pri hľadaní odpovedí.

NEODPUSTIL SOM

Prečo je také ťažké odpúšťať? Prečo neviem odpustiť práve tomu, koho som napísal, a práve to, čo som napísal? Mená a skutky z prvého papierika sa nečítajú nahlas, ale môžete ich symbolicky spáliť. Cieľom je, aby si účastníci uvedomili vážnosť neodpustenia. Boh svojou láskou dokáže spáliť akýkoľvek záznam.

ODPUSTILI MI

Čo som prežíval vo chvíli odpustenia? Prosil som o odpustenie? Prijal som ho hneď alebo sa v srdci vraciam ku skutkom, ktoré mi boli odpustené? Toto zdieľanie by malo byť radostné a povzbudzujúce.

PROSÍM O ODPUSTENIE?

Viem prosiť o odpustenie? Čo/koľko námahy ma to stojí? Pri tomto papieriku nasleduje predsavzatie každého účastníka poprosiť o odpustenie tie osoby, ktoré si menovite zapísal.

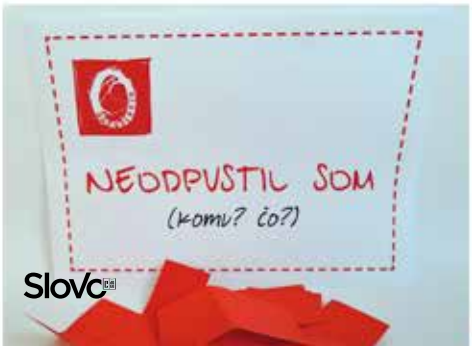

www.casopisslovo.sk

Verím mu, lebo je Kráľ a Boh

Marko Durlák
foto: byzantineicons.ro

Po zrieknutí sa satana a výzve na zjednotenie sa s Kristom sa kňaz opýta krstenca: „A veríš mu (Kristovi)?“ On odpovedá: „Verím mu, lebo je Kráľ a Boh.“

Tu už nie je reč o tom, či verím v niekoho, alebo v niečo. Bežne veríme v existenciu toľkých vecí, ktoré sme nikdy nevideli, resp. videli v televízii či na internete, ale osobnú skúsenosť s nimi nemáme. Ale veriť niekomu – to je už čisto osobná vec; je to vec vzťahu. Verím iba tomu, koho poznám, s kým ma niečo spája. Bez osobnej skúsenosti s Kristom a bez vzťahu s ním nemôžem povedať, že mu verím. Potom krstenec recituje *Vyznanie viery*. V súčasnosti ide o *Nicejsko-carihradské vyznanie viery*, ktoré dobre poznáme, lebo ho prednášame na každej svätej liturgii. Pôvodne išlo o krátke formuly hlavných právd viery, ktoré Cirkev počas Veľkého pôstu odovzdávala kandidátom krstu. Toto sa po latinsky volalo *traditio symboli* – odovzdávanie symbolu, čiže právd viery. Keď si krstenec všetky hlavné pravdy viery osvojil, na Veľký piatok sa urobilo tzv. *redditio symboli*, čiže vrátenie symbolu. To, čo krstencovi počas Veľkého pôstu Cirkev postupne odovzdávala, teraz jej on vracia späť vo forme vyznania viery ako celku. Keďže vzťah s Kristom je osobný, aj vyznanie viery je osobné. Preto ho nikdy nehovoríme v množnom čísle (veríme), ale vždycky každý sám za seba, teda: „Verím...“.

Po vyznaní viery sa kňaz znova trikrát opýta: „Zjednotil si sa s Kristom?“ Na čo krstenec odpovedá: „Zjednotil som sa.“ Potom ho kňaz vyzve: „Pokloň sa mu!“ On sa klania, pričom hovorí: „Klaniam sa Otcu i Synu, i Svätému Duchu, Trojici jednopodstatnej a nedeliteľnej.“ Úklon či poklona je starobylý znak úcty, nábožnosti, lásky i poslušnosti. Žijeme v čase, keď sa už malým deťom vštepuje presvedčenie, že majú byť sebavedomé, že ich sloboda a dôstojnosť spočívajú práve v tom, že sa pred nikým nepokoria. Už malé dieťa je zbožšťované a treba ho za všetko iba chváliť, aby sme nenarušili jeho sebavedomie. Skutočne nábožný, slobodný a plne ľudský je jedine ten, kto sa dokáže klaňať najvyššiemu, svätému, pravému a nádhernému, v Trojici oslavovanému Bohu. Práve Ježiša Krista môžeme nazvať jediným skutočne slobodným, lebo on bol vo všetkom poslušný svojmu Otcovi a podrobený jeho vôli. Keď toto všetko krstenec urobí, kňaz zvolá: „Požehnaný Boh, ktorý chce, aby všetci ľudia boli spasení a prišli k poznaniu pravdy, teraz i vždycky, i na veky vekov. Amen.“

Nasleduje záverečná modlitba: „Vládca, Pane a Bože náš, povolaj svojho služobníka k tvojmu svätému osvieteniu a uznaj ho za hodného tvojho svätého krstu. Zmy z neho to, čo je staré, obnov ho pre večný život a naplň ho mocou tvojho Svätého Ducha na zjednotenie s tvojím Kristom, aby nebol viac dieťaťom tela, ale dieťaťom tvojho kráľovstva.“ Tým sa zakončujú tzv. predkrstné obrady.

Anarchia

Antónia Rabatínová

Pojem *anarchia* znamená stav bezvládia. Anarchizmus je politická ideológia, učenie presadzujúce oslobodenie jednotlivca a spoločnosti od nátlaku vládnej autority, rôznych spoločenských inštitúcií či ideológií. Cieľom tohto smeru je vytvoriť slobodnú anarchistickú spoločnosť – anarchiu.

Anarchizmus ako hnutie sa vytvorilo v 19. storočí. Toto hnutie hlása, že človek najlepšie vie, čo je pre neho dobré, a on jediný má právo rozhodovať o svojom osude. Nikto nemá právo nútiť ho do niečoho, čo by sám nechcel. Podľa filozofie anarchizmu ľudia sú si rovní bez ohľadu na vek, pohlavie, národnosť, spoločenské postavenie či sexuálnu orientáciu. Tieto názory tiež zohrávajú dôležitú úlohu v antifašistickom, feministickom a ekologickom hnutí.

Najznámejším symbolom anarchizmu je písmeno A vpísané do kruhu. Tento monogram pozostáva z písmena A (symbolizuje samotný anarchizmus), okolo ktorého je písmeno O (z anglického slova *order* – poriadok), čo spolu znamená: *anarchizmus je poriadok*. Symbol je v súčasnosti populárny už u detí, pretože je často vyobrazovaný na oblečení, je súčasťou vizualizácií najpopulárnejších videohier, mnohé populárne osobnosti ho nosia ako talizman. Tento symbol sa vyobrazuje aj v podobe, keď sa línia písmena A rozšíri mimo kruhu. Takéto vyobrazenie je typické pre *punk,* hudobný a životný štýl (slovo *punk* v angličtine znamená výtržník)

a pre mnohé okultné skupiny predstavuje krédo: *Rob si, čo chceš*. Symbol má tiež reprezentovať démonickú silu (Asmodeus), ktorá mladistvých zvádza k sexuálnej perverznosti a samovraždám. Úlohou tohto symbolu je vzbudiť v človeku túžbu postaviť sa proti zaužívaným pravidlám, je prejavom pohŕdania autoritou a dodáva odvahu konať činy, ktoré pre nositeľa nie sú prirodzené.

Anarchiu charakterizuje bezprávie, vzdor a vzbura voči autorite. Diabol sa tiež vzbúril a hlása: „Rob si, čo chceš!“ Apoštol Pavol nás však upozorňuje: „Slobodno všetko. Ale nie všetko osoží. Slobodno všetko. Ale nie všetko buduje.“ (1 Kor 10, 23)

Zosnutie Bohorodičky

Milan Gábor
foto: artoficons.com

Posledným z veľkých sviatkov v liturgickom roku je mariánsky sviatok Zosnutie Bohorodičky, ktorý východná cirkev byzantskej tradície slávi 15. augusta.

Pramene sviatku

Na konci svojho pozemského života vstupuje Bohorodička do Božieho tajomstva, keď je s telom i dušou prenesená do neba. Toto je viera cirkvi prvých storočí, aj keď nemala svoj prameň vo Svätom písme. Ako poznamenávajú E. Sendler a J. Katrij, jediným historickým prameňom udalosti zosnutia je posvätná tradícia prvých storočí, viera kresťanov odovzdávaná z pokolenia na pokolenie, ktorá nachádza svoj výraz v apokryfných spisoch. Vznikajú tak k tomuto sviatku hymny a homílie svätých otcov Cirkvi, ktoré vychádzajú z tradície aj apokryfov.

V *Nastoľnej knige dlja svjaščenno-cerkovno-služitelej* sa v súvislosti so sviatkom Zosnutia Bohorodičky píše: „Tri dni pred zosnutím Boh poslal k Bohorodičke archanjela Gabriela, ktorý sa jej zjavil neďaleko Olivovej hory s palmovou ratolesťou v rukách a oznámil jej deň a hodinu zosnutia. Ako uvádza tradícia, stalo sa to v roku 48. Apoštoli z rôznych kútov sveta boli do Jeruzalema prenesení na nebeských oblakoch. Pripravujúc sa na odchod z tohto sveta Bohorodička nariadila vyzdobiť miestnosť i lôžko, pookiadzať a zapáliť sviece. Postarala sa aj o to, že jej dva plášte, ako aj ostatné veci, ktoré boli dielom jej rúk, darovala vdovám a pannám žijúcim pri nej. V súvislosti so svojím prečistým telom dala príkaz, aby bolo pochované blízko Jeruzalema v Getsemanskej záhrade medzi hrobmi jej rodičov a snúbenca Jozefa. Všetkých, ktorí sa s ňou s veľkým zármutkom prišli rozlúčiť, povzbudzovala slovami útechy a lásky. Ležala na vyzdobenom lôžku a pokojne čakala na svoj odchod do neba. Zrazu neobyčajné svetlo naplnilo príbytok a všetci uvideli Ježiša v sprievode anjelov a svätých, ktorý pristúpil k lôžku Bohorodičky a do svojich rúk prijal jej prečistú dušu. Bohorodička s radosťou odovzdala dušu do rúk Syna, ktorý ju v sprievode anjelov vynášal do neba. Božia Matka akoby usnula pokojným spánkom, pričom jej tvár žiarila a z tela sa šírila príjemná vôňa. Svätí apoštoli si s veľkou bázňou bozkom uctili telo Márie a za spevu posvätných hymnov ju na lôžku odprevádzali k miestu jej pochovania. Tento pohrebný sprievod stretol aj židovský kňaz Athonius (niektorí autori hovoria o Jefoniášovi), ktorý zapochyboval o svätosti Bohorodičky, a tak sa pokúsil poškvrniť jej telo tým, že ho chcel z lôžka zhodiť na zem. Ale len čo sa rukami dotkol lôžka, anjel mu ich odťal. Aby Bohorodička nikoho v deň svojho odchodu do neba nezarmucovala, modlitbami apoštolov a po pokání Athonia (tradícia hovorí, že sa dal pokrstiť) ho uzdravila vo chvíli, keď sa odťaté prsty dotkli jej prečistého tela. Božiu Matku uložili apoštoli do jaskyne a k vchodu privalili veľký kameň. Na tretí deň po pohrebe prišiel k hrobu apoštol Tomáš, ktorému bolo ľúto, že sa s Bohorodičkou nestihol rozlúčiť, a chcel ju tak poslednýkrát vidieť. Apoštolom sa ho uľútostilo, a tak otvorili hrobku, aby sa poklonil a vzdal úctu Božej matke. Ale na veľké prekvapenie všetkých tam telo nebolo, iba plášť (maforion), z ktorého sa šírila ľúbezná vôňa.“

Krst

Jozef Miňo

Aj veľké dary môžu zovšednieť. Niekedy sa to dá pozorovať pri vnímaní sviatosti – tajomstva krstu. Berieme to ako niečo úplne samozrejmé. Preto aj cez pohľad kánonického práva treba vidieť vážnosť a hodnotu daru sviatosti krstu. S bázňou a úctou k nemu pristupovať ako k daru vzkrieseného Ježiša. Katechizmus Katolíckej cirkvi hovorí: „Odo dňa Turíc Cirkev slávila a vysluhovala svätý krst. A skutočne, svätý Peter vyhlasuje zástupu vzrušenému jeho kázaním: ‚Robte pokánie a nech sa každý z vás dá pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie svojich hriechov a dostanete dar Svätého Ducha‘ (Sk 2, 38). Apoštoli a ich spolupracovníci udeľujú krst každému, kto verí v Ježiša: Židom, bohabojným i pohanom. Krst sa vždy javí ako spojený s vierou: ‚Ver v Pána Ježiša a budeš spasený ty aj tvoj dom,‘ hovorí svätý Pavol strážcovi väzenia vo Filipách. A rozprávanie pokračuje: ‚... a hneď sa dal pokrstiť on i všetci jeho domáci‘ (Sk 16, 31. 33). “ (KKC 1226)

Krst je sviatosťou viery, lebo je spájaný s vierou v Krista a nie je iba záležitosťou tradície. To zdôrazňuje aj Ježišov misijný rozkaz: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Svätého Ducha a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal.“ (Mt 28, 18 – 20) Kánonické právo zdôrazňuje dar večného života a prijatie krstenca za Božie dieťa. Západný kódex hovorí: „Krst, brána sviatostí, nevyhnutný na spásu, skutočne alebo v túžbe, ktorým sa ľudia oslobodzujú od hriechov, preporodzujú sa na Božie deti a nezmazateľným znakom pripodobnení Kristovi sa včleňujú do Cirkvi...“ (kán. 849 CIC) A východný kódex: „V krste človek obmytím prírodnou vodou, so vzývaním mena Boha Otca a Syna a Svätého Ducha, je oslobodený od hriechu, rodí sa k novému životu, oblieka si Krista a včleňuje sa do Cirkvi, ktorá je jeho telom.“ (kán. 675 § 1CCEO) Krstom dostávame dar večného života, sme oslobodzovaní od hriechu, začleňujeme sa do Cirkvi a sme pripodobňovaní Ježišovi. Nejde iba o tradíciu, ale o spoločenstvo s Ježišom, ktorý nás chce premieňať v rodine Cirkvi. Za tento dar treba ďakovať a každý deň zodpovedne žiť.

Moja babka Montessori

Marta Gromošová
foto: tinajedoma.blogerka.cz

Nie som si celkom istá, či som to s nadpisom tak trocha neprehnala: moja babka chodila do školy štyri zimy, lebo dievčaťu sa azda ani viac nepatrilo. Bola dosť mocná, aby vládala robiť na stavbe s chlapmi, kde sa naučila kvalitne hrať karty, dosť krásna, aby sa ako dvadsaťročná zapáčila nášmu dedovi, ktorý vtedy ako starý mládenec požiadal pradeda o jej ruku zrejme z čisto praktických dôvodov. Babka nádherne tancovala!

Ďalší dej príbehu bol celkom obyčajný. Dedinská nuda medzivojnového obdobia slovenskej literatúry... Azda ešte bude priestor aj na ďalšie spomienky, lebo dnes chcem hovoriť len o tom, ako zrejme prebiehala celodenná starostlivosť našich starých materí o nás, ich drahé vnúčatá. Vtedajšie socialistické štátne zriadenie malo eminentný záujem o lacnú pracovnú silu našich mám: po pár mesiacoch nás dedinské deti nechávali v opatere babičiek. Tie mestské sa ocitali v kolektívnych zariadeniach.

Čo si pamätám, rána som trávila s babkou v kuchyni. Kým sa rozhorelo v belasej kachľovej peci, sedela som na diváne, hrýzla chlebík so slivkovým lekvárom a pozerala na babku. Triesky na oheň dokázala veľmi rýchlo premeniť na studňu, len ich správne poukladať, a ekologická hračka bola na svete: bolo treba dať pozor na prípadnú neposlušnú triesku, aby sa nezadrela do ruky.

Po viacerých neúspešných pokusoch mi stavanie išlo celkom šikovne. Všetkého v kuchyni sa bolo možno dotknúť, neexistovali zákazy, veľmi skoro babka zapájala do mojej prípravy na život všetky zmysly: sirup bol sladučký, soľ slaná, cesto mäkké, jabĺčka voňavé, dedkove lieky na srdce nebezpečné pre deti, dvierka na peci horúce, *šmalec* mastný a rádio hralo rytmické pesničky. Nie práve najbohatšia domácnosť poskytovala bezpečnú prítulnosť jej veľkého tela, hranice, smer, lásku a mnoho iných „zaklínadiel“ modernej psychológie a pedagogiky. Pre lepší rozvoj reči mala babka zásoby riekaniek, jazykolamov a, napodiv, i cvikov, ktoré predpisovala logopedička na konci 20. storočia mojej dcére pri nácviku hlásky r. Milovala slovenské ľudové rozprávky, recitovala nám *Branka*, no a keď sme v škole preberali slovenskú romantickú poéziu, vynoril sa mi z pamäti *Turčín Poničan*. Nebáli sme sa ničoho, motivačnou formulkou bolo, že nám z nosa nikto neodhryzne...

Spod sliepok vyberala babka ešte teplé vajíčka a na tie husacie počas celej znášky písala veľké číslice podľa toho, kedy ich stará hus zniesla. Po naďobaní malého húsatka mi na chvíľu dovolila podržať ešte trocha krvavé vajíčko v ruke, ale hneď ho rýchlo dávala pod húsku, aby nevychladlo. Prístup do záhrady bol prakticky neobmedzený, od susedov prerastalo malinčie a až v dospelosti som začala podozrievať suseda, že im tak trocha pomáhal, keď videl, ako sa za zrelými plodmi naťahujeme cez plot.

Ja osobne som od detstva neznášala detský kolektív, keď doma bolo tak dobre. Každé ráno som do škôlky prichádzala s veľkým plačom, niekedy babka nemala srdce odviesť ma... Jedného dňa som dostala vynikajúci nápad: keď skočím do vane s dažďovou vodou, určite si namočím šaty a ostanem doma! Nebol to vlastne skok, len taký krôčik do prázdna, a potom už len babkine mocné ruky. Najprv ma vytiahla z vody a potom mi poriadne priložila. V ten deň som išla do škôlky pokorne, bez jediného slova, bez jedinej slzičky...

J. I. MASTILIAK

Po raňajkách sa začali otvárať dvere ciel a na chodby vychádzali väzni. Len niekoľko dverí odo mňa vyšiel najdôstojnejší otec biskup Gojdič, ďalej otec biskup Vojtaššák, na druhej strane otec Urban a ďalší z našej skupiny, a iní známi i neznámi väzni. Pamätám si, ako pán biskup Gojdič žartoval s pánom biskupom Vojtaššákom, osemdesiatštyriročným, ktorý bol odsúdený na dvadsaťtriročné väzenie: „Ja som šťastnejší ako ty, ja mám doživotný trest, môžem ho odsedieť kedykoľvek; keď zomriem, môžem ísť do Božieho kráľovstva, ale ty musíš čakať ešte dvadsaťtri rokov.“

Pri vyšetreniach na nemocničnom oddelení otca Urbana a mňa zadržali a zavreli do izby pre chorých na tuberkulózu. Bola to krásna veľká sála so štukatúrou, bývalá knižnica kláštora otcov kartuziánov, ktorých do Valdíc povolal a vybudoval im kláštor slávny vojvodca Valdštejn v prvej tretine 17. storočia. Bolo v nej tridsať jednotlivých postelí. Asi desať bolo ešte prázdnych. Keď som tam vstúpil za otcom Urbanom, vychudnutý a zgniavený, jeden z pacientov, pražský spisovateľ, povedal: „Keď je Mastiliak špión, ja som čínsky cisár.“

Tam sa nám venovala patričná liečba, dosiahnuteľná vo väzenských nemocniciach.

Jedného dňa sa u mňa znovu objavilo chrlenie krvi. Myslím si, že to bolo po večeri a po uzávierke, takže museli privolať zvlášť službu, aby priviedla lekára. Dávali mi injekcie na zvýšenie zrážanlivosti krvi i podarilo sa im chrlenie zastaviť. Myslím si, že som nestratil ani dva decilitre krvi. Na druhý deň jeden retribučný väzeň, ktorý mal posteľ neďaleko mojej a prizeral sa na prácu lekárov, mi povedal (bol to sudetský Nemec, žandár v Prahe za protektorátu): „Ja som tu na tejto izbe štyri roky a videl som tu umierať už tridsaťšesť ľudí. Myslel som, že vy pôjdete za nimi.“

(z knihy Ján Mastiliak: *Hrsť spomienok*)

PONDELOK 25. apríl

Apoštol a evanjelista Marek

Čítania: Sk 12, 12 – 17, zač. 30; Jn 8, 42 – 51, zač. 32 (rad.); 1 Pt 5, 6 – 14, zač. 63; Mk 6, 7 – 13, zač. 23 (svätému)

Kto zachová moje slovo, neuvidí smrť naveky. (Jn 8, 51)

Je rozdiel medzi telesnou smrťou a večnou. Telesná smrť nás oberá o pozemský život. Ľudsky povedané, oberá nás o rodičov, o deti, priateľov, kolegov. Smrť naveky znamená večnosť, akú prežíval boháč z podobenstva o Lazárovi. Oberá dušu o Boha a celé nebo (porov. Lk 16, 19 – 31). Preto nás Ježiš vyzýva, aby sme v neho uverili a zachovali jeho slovo.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropár z Polovice Päťdesiatnice a svätému, *Sláva*, kondák svätému, *I teraz*, kondák z Polovice Päťdesiatnice. Ostatné z Polovice Päťdesiatnice a svätému. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Anjel zvestoval.* (HS: 238, 374; PZ: 205, 353; HP: 220, 368)

UTOROK 26. apríl

Hieromučeník Bazil

Čítania: Sk 12, 25 – 13, 12, zač. 31; Jn 8, 51 – 59, zač. 33

Váš Otec Abrahám zaplesal, že uvidí môj deň, i videl a zaradoval sa. (Jn 8, 56)

Abrahám sa zaradoval, keď mu Boh prisľúbil, že sa z jeho pokolenia narodí Mesiáš (porov. Gn 12, 2). Ako obraz radosti bolo narodenie jeho syna Izáka, ktorého cirkevní otcovia označili za predobraz Mesiáša. Pravda je aj to, že od Boha mohol dostať aj priame videnie o mesiášskom období. Žijeme v mesiášskom období, preto každý náš deň má byť prežívaný s radosťou a nádejou.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Menlivé časti z Polovice Päťdesiatnice. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Anjel zvestoval.* (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

STREDA 27. apríl

Zakončenie Polovice Päťdesiatnice. Hieromučeník Simeon

Čítania: Sk 13, 13 – 24, zač. 32; Jn 6, 5 – 14, zač. 18

Je tu chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve ryby. (Jn 6, 9)

Chlapec, o ktorom píše sv. Ján, nemá v evanjeliu konkrétne meno, ale má dobré srdce. Za týmto chlapcom kdesi v úzadí sú jeho rodičia – otec a mama. Dali mu dobrú výchovu a učili ho, aby sa podelil. Medzi riadkami môžeme čítať, že mama ho vyprevadila na cestu s úmyslom, aby sa podelil, preto mu zabalila až päť chlebov. Vychovávajme deti tak, aby mali štedré srdce a vedeli sa podeliť aj s maličkosťami.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Menlivé časti z Polovice Päťdesiatnice. Namiesto *Anjel zvestoval* sa spieva 9. irmos z Polovice Päťdesiatnice. (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

ŠTVRTOK 28. apríl

Apoštoli Jasón a Sósipatros

Čítania: Sk 14, 20b – 27, zač. 35; Jn 9, 39 – 10,9, zač. 35

Ja som brána. Kto vojde cezo mňa, bude spasený. (Jn 10, 9)

Sv. Ján majstrovsky napísal podobenstvo o dobrom pastierovi. Slovami „Ja som“ poukázal na majestát a božstvo Ježiša Krista. Brána v tomto podobenstve má taktiež hlboký zmysel. Oddeľuje dva priestory. V tomto prípade je miestom, cez ktoré sa vchádza do priestoru, kde je prítomný Boh so svojou milosťou. V mnohých chrámoch máme otvorené brány milosrdenstva. Prechádzajme nimi a vchádzajme do Božieho priestoru.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropár zo 4. hlasu, *Sláva*, *I teraz*, kondák z triódy. Ostatné z Nedele o Samaritánke. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Anjel zvestoval.* (HS: 147, 239; PZ: 100, 206; HP: 101, 221)

PIATOK 29. apríl

Deviati mučeníci z Kyzika

Čítania: Sk 15, 5 – 34, zač. 36; Jn 10, 17 – 28a, zač. 37 (rad.)

Moje ovce počúvajú môj hlas. (Jn 10, 27)

Privlastňovacie zámeno moje môžeme vysvetľovať majetnícky, ako napr. moje vlastníctvo. Ale keď Ježiš hovorí „moje ovce“, pomenúva tých, ktorí „uverili v jeho meno“ (Jn 1, 12). Nespráva sa k človekovi majetnícky, ale milosrdne. Preto za ním prichádzali zástupy. Pane, chcem patriť medzi tvoje ovce a počúvať tvoj hlas.

Liturgia: Menlivé časti ako 28. apríla. Zdržanlivosť od mäsa (HS: 147, 239; PZ: 100, 206; HP: 101, 221)

SOBOTA 30. apríl

Apoštol Jakub, brat Jána Teológa

Čítania: Sk 15, 35 – 41, zač. 37; Jn 10, 27 – 38, zač. 38 (rad.) Sk 12, 1 – 11, zač. 29; Lk 5,1 – 11, zač. 17 (sv.)

Ja a Otec sme jedno. (Jn 10, 30)

Akú jednotu mal na mysli Pán Ježiš? Základná teologická pravda o Bohu je, že Boh je láska. Kresťania veria, že Boh je jeden, ale v troch božských osobách. Otec miluje Syna a Syn miluje Otca. Preto Pán Ježiš povedal: „Ja a Otec sme jedno.“ Dokonalá jednota sa dá vytvoriť v slobode a láske. Preto pred umučením povedal v Getsemanskej záhrade: „Nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane!“ (Lk 22, 42) Pane, daj nám lásku, ktorá je základom jednoty s tebou a s ľuďmi.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropár z hlasu a Jakubovi, *Sláva*, kondák Jakubovi, *I teraz*, kondák z triódy. Ostatné z Nedele o Samaritánke a Jakubovi (HS: 147, 239, 376; PZ: 100, 206, 355; HP: 101, 221, 370)

NEDEĽA 1. máj

Šiesta nedeľa po Pasche – o slepom. Prorok Jeremiáš

Čítania: Sk 16, 16 – 34, zač. 38; Jn 9, 1 – 38, zač. 34

On šiel, umyl sa a vrátil sa vidiaci. (Jn 9, 7)

Telesná slepota je strašná. Ustavičná tma. My, ktorí vidíme, si to nevieme predstaviť. Preto sa slepý od narodenia tak tešil. Pán Ježiš sa stal jeho najväčším dobrodincom. Daroval mu to, po čom už ani len netúžil, lebo sa zmieril so svojím smutným osudom. A daroval mu nielen telesný, ale aj duševný zrak. Pred farizejmi vyhlásil, že Pán Ježiš je prorok, i keď ho to stálo vyobcovanie zo židovskej spoločnosti. A keď sa znova s ním stretol, uznal ho za Mesiáša a klaňal sa mu. Čo máme robiť, aby sme neboli slepí srdcom? Potrebujeme sa stretávať s Pánom Ježišom. Len tak sa realizuje naše priateľstvo.

Liturgia: Hlas 5. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropár z hlasu, *Sláva*, kondák z triódy, *I teraz*, kondák z Paschy. Ostatné z triódy (HS: 148, 241; PZ: 101, 208; HP: 102, 224)

PONDELOK 2. máj

Svätý Atanáz Veľký

Čítania: Sk 17, 1 – 15, zač. 39; Jn 11, 47 – 57, zač. 40 (rad.); Hebr 7, 26 – 8,2 zač. 318; Mt 5, 14 – 19, zač. 11 (sv.)

Hľadali aj Ježiša... (Jn 11, 56)

Mnohí, ktorí prišli do Jeruzalema, hľadali Ježiša. Otázkou je prečo. Chceli vidieť zázraky? Chceli ho počúvať? Chceli ho nasledovať? Vieme, prečo hľadali Ježiša veľkňazi a farizeji. Chceli ho obžalovať

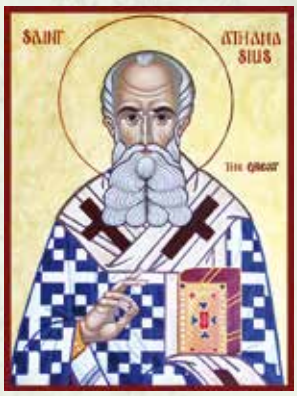

foto: stathanasiusaoc.org

a odsúdiť. Hľadám Ježiša vo svojom každodennom živote? Prečo ho hľadám?
Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropár z 5. hlasu a Atanázovi, *Sláva*, kondák Atanázovi, *I teraz*, kondák z triódy. Ostatné z nedele a Atanázovi. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Anjel zvestoval.* (HS: 148, 377; PZ: 101, 356; HP: 102, 371)

UTOROK 3. máj

Odchod do večnosti prep. Teodóza Pečerského
Čítania: Sk 17, 19 – 28a, zač. 40b; Jn 12, 19 – 36a, zač. 42a; Hebr 13, 7 – 16 zač. 334; Mt 11, 27 – 30, zač. 43 (sv.)
Syn človeka musí byť vyzdvihnutý! (Jn 3, 16 – 17)
Ježiš vysvetlil zástupu, že ako Mojžiš vyzdvihol hada na púšti, tak musí byť vyzdvihnutý aj Syn človeka. Ježiš na kríži je vyzdvihnutý pre nás, aby sme pozerali na neho s dôverou každý deň. Aký je môj pohľad na kríž?
Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropár z 5. hlasu, *Sláva*, *I teraz*, kondák z triódy. Ostatné z Nedele o slepom. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Anjel zvestoval.* (HS: 148, 241; PZ: 101, 208; HP: 102, 224)

STREDA 4. máj

Zakončenie Paschy. Mučenica Pelágia
Čítania: Sk 18, 22 – 28, zač. 41; Jn 12, 36 – 47, zač. 43
Hoci pred nimi urobil také znamenia, neverili v neho. (Jn 12, 37)
Ján napísal tieto slová z vlastnej skúsenosti, lebo videl, aké znamenia a zázraky Ježiš urobil. Na druhej strane videl, koľkí v neho neverili. Tak ako v minulosti boli veriaci aj neveriaci, aj v súčasnosti sa tak ľudia delia. Istý kňaz sa opýtal jedného žiaka na náboženstve, či je veriaci, alebo neveriaci. Odpovedal: „Ja som trocha veriaci aj neveriaci." Ako je to s mojou vierou?
Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropár z 5. hlasu, *Sláva*, kondák z Nedele o slepom, *I teraz*, kondák z Paschy. Ostatné z Nedele o slepom. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Anjel zvestoval*. Po skončení liturgie sa odkladá *plaščenica*. (HS: 148, 228, 241; PZ: 101, 194, 208; HP: 102, 209, 224)

ŠTVRTOK 5. máj

Pánovo nanebovstúpenie. Mučenica Irena
Čítania: Sk 1, 1 – 12, zač. 1; Lk 24, 36 – 53, zač. 114
Vznášal sa do neba. (Lk 24, 51)
Na Karlovom moste v Prahe je socha sv. Iva, ktorý bol doktorom práv a je patrónom právnikov. Sochu dala postaviť Právnická fakulta Karlovej univerzity. Bol veľkým dobrodincom chudobných. Dal pre nich postaviť veľkú nemocnicu. Mal aj veľké polia. Po každej žatve si nechal len toľko obilia, koľko potreboval, ostatné rozdal chudobným. Raz mu známy radil, aby si obilie nechal, lebo neskoršie bude drahšie. On mu povedal: „Ja som ho predal za najvyššiu cenu." Myslel na cenu večnosti. Túžiť po nebi by sme mali všetci. A niet takého povolania, ktoré by nám bránilo v túžbe dosiahnuť večnú spásu.
Liturgia: Menlivé časti zo sviatku. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a 9. irmos z utierne sviatku. Namiesto *Videli sme*, *Nech sa naplnia* a *Nech je požehnané* sa spieva *Bože, vznes sa nad nebesá*. Prikázaný sviatok. Myrovanie (HS: 243; PZ: 210; HP: 225)

PIATOK 6. máj

Spravodlivý a veľmi trpezlivý Jób
Čítania: Sk 19, 1 – 8, zač. 42; Jn 14, 1 –11a, zač. 47
V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. (Jn 13, 2)
Dom Otca je nebo. A v nebi je mnoho miest pre nás všetkých, žijúcich na tejto zemi. Aký je Boží príbytok? Je to miesto, priestor alebo stav, v ktorom sa duša nachádza? Predstavme si situáciu, že dcéra príde navštíviť svojich rodičov, ktorí ju milujú. Ona ich tiež miluje a neprekáža jej, aký príbytok majú. Pre dcéru aj rodičov je najdôležitejšie, aby boli vo vzájomnej prítomnosti. Zdieľali spolu čas, ktorý na to majú vyhradený. Nebo spočíva v tom, že budem spolu s Bohom zdieľať celú večnosť.
Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna zo sviatku a tretia každodenná s *pripivom* zo sviatku). Vchod *... čo si slávne vstúpil na nebesia*. Menlivé časti zo sviatku. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a 9. irmos z utierne sviatku. Namiesto *Videli sme*, *Nech sa naplnia* a *Nech je požehnané* sa spieva *Bože, vznes sa nad nebesá*. Zdržanlivosť od mäsa (HS: 243; PZ: 210; HP: 225)

SOBOTA 7. máj

Spomienka na znamenie svätého Kríža v Jeruzaleme
Čítania: Sk 20, 7 – 12, zač. 43; Jn 14, 10b – 21, zač. 48a
Nenechám vás ako siroty, prídem k vám. (Jn 14, 18)
Kedy sa dieťa stáva sirotou? Keď ostane samo z dôvodu smrti rodičov. Dnes sme svedkami, že mnohé deti sú „siroty", ale nie preto, že im zomreli rodičia. Častým dôvodom je, že rodičia nemajú záujem alebo schopnosť starať sa ne. Život takých detí je veľmi ťažký. A aj keď sa štát o ne vie postarať rôznymi formami rodinnej starostlivosti, nevie im dať otca a mamu. Ježiš hovorí apoštolom: „Nenechám vás ako siroty" a tieto slová adresuje aj nám. Uvedomujem si Ježišovu prítomnosť každý deň?
Liturgia: Všetko ako 5. mája

NEDEĽA 8. máj

Siedma nedeľa po Pasche – svätých otcov 1. nicejského snemu. Apoštol a evanjelista Ján Teológ. Bl. M. T. Demjanovičová
Čítania: Sk 20, 16 – 18a . 28 – 36, zač. 44; Jn 17, 1 – 13, zač. 56; 1 Jn 1, 1 – 7 zač. 68; Jn 19, 25 – 27; 21, 24 – 25, zač. 61 (sv.)
Svätý Otče, zachovaj ich vo svojom mene. (Jn 17, 11)
Sv. Pavol bol v Korinte a chystal sa na cestu do Jeruzalema. Už bol rozhodnutý, že nastúpi na loď, ktorá kotvila v prístave. Na lodi bolo mnoho Židov, ktorí šli do Jeruzalema na veľkonočné sviatky. Keď sa dozvedeli, že s nimi bude cestovať aj Pavol, vymysleli plán, ako sa ho zbavia. Naplánovali si, že ho v noci hodia cez palubu a nikto nebude vedieť, ako sa stratil. Ale o tomto pláne sa dozvedeli Pavlovi priatelia a oznámili mu to. Pavol odložil svoju cestu a ponavštevoval cirkvi v Macedónsku a Malej Ázii. Prišiel do Milétu a pretože už nemal čas ísť do Efezu, dal si zavolať predstavených efezskej cirkvi. Kládol im na srdce, aby bedlili nad im zvereným stádom, lebo ide o duše, ktoré Pán Ježiš získal svojou vlastnou krvou. A povedal im aj to, že po jeho odchode vniknú medzi nich draví vlci, ktorí neušetria stádo. Prečo to sv. Pavol robil? Lebo mu záležalo na jednote Cirkvi. Záleží aj mne na jednote Cirkvi?
Liturgia: Hlas 6. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna zo sviatku a tretia každodenná s *pripivom* zo sviatku). Tropár z hlasu, otcom a apoštolovi, kondák otcom, *Sláva*, kondák apoštolovi, *I teraz*, kondák zo sviatku. Ostatné z hlasu a otcom. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a 9. irmos z utierne sviatku. (HS: 149, 243, 246, 380; PZ: 103, 210, 213, 359; HP: 104, 225, 229, 377)

Peter Vansač

detská Mozaika

Ahoj, deti! V tomto čísle pokračujeme v spoznávaní skutkov telesného milosrdenstva. Dnes sa pozrieme na ďalší, ktorý hovorí o tom, aké je dôležité vykupovať a vyslobodzovať väzňov.

Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Boh nemá radosť zo skutkov, ktoré konáme z donútenia alebo pre vlastné uspokojenie; preto všetko konajme z lásky a slobodne alebo radšej nekonajme nič. (Mary Wardová)

Bludisko

Niekedy je veľmi ťažké niekoho vyslobodiť. Určite ste už videli veľa rozprávok alebo filmov, v ktorých sa niekto usiloval vyslobodiť iného človeka. Ak sa to podarilo, všetci sa z toho tešili, aj filmové postavy, aj diváci. Niekedy je cena za vyslobodenie veľmi vysoká. Hlavný hrdina musí prinajmenšom zaplatiť vysokou námahou a utrpením alebo musí tak ako Kristus položiť svoj život, aby iní mohli byť slobodní. Najväčším vysloboditeľom je Kristus, lebo on tých, ktorí mu uveria, vyslobodzuje z bludiska zlých ciest, z otroctva a väzenia hriechu, ale aj z večného väzenia v pekle.

Nájdi cestu z väzenia a vysloboď nášho väzňa.

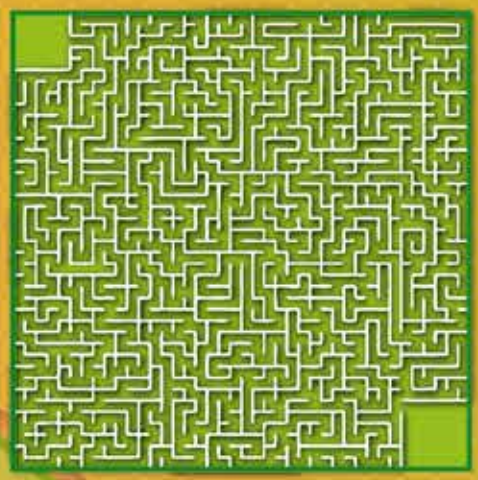

Veľký dar

Boh pri stvorení dal človeku veľký dar, ktorým mu ukázal, ako veľmi ho miluje a túži po tom, aby človek spoznával jeho lásku a rozhodoval sa pre ňu bez prinútenia. Na priesvitný papier si najprv fixkou prekresli prvý obrázok, potom ten istý papier prilož na druhý obrázok a obkresli ho. Dozvieš sa, ako sa volá dar, o ktorom hovoríme.

1

2

V Skutkoch apoštolov sa dozvieš, ako sa Pavol a Sílas dostali do väzenia v meste Filipy. Prečo? Keď sa raz išli modliť, stretli dievča, ktoré malo veštecského ducha a veštením prinášalo svojim pánom zisk. Niekoľko dní za nimi chodilo a vykrikovalo, že sú služobníkmi najvyššieho Boha. Pavla to dohnevalo a v mene Pána Ježiša z neho vyhnal zlého ducha – vlastne urobil exorcizmus. Páni prišli o zárobok, a preto chytili oboch mužov a strčili ich do väzenia. No Boh ich tam nenechal. Vyslobodil ich zázračným spôsobom: keď vo väzení spievali chválospevy, nastalo zemetrasenie, dvere sa otvorili a všetkým spadli putá. Vďaka tomu uveril v Ježiša aj žalárnik. Aby si pamätal na veľkú Božiu moc, urob si obrázok s Pavlom a Sílasom. Potrebuješ: výkres A6 (ako slovníček), farbičky, nožnice, vlnu, dierkovač. Na výkres nakresli dve postavy (1). Na dlhšej strane urob dierkovačom štyri dierky, na kratšej tri (2) a prevleč cez ne vlnu tak, aby sa vytvorili mreže. Vzadu zaviaž oba konce vlny (3). Ak chceš obrázok vylepšiť (použiť ako záložku do svojho Svätého písma), spodnú stranu podlep ďalším výkresom.

Urob si

Komiks Príbehy poslušníka

Ak máš niečo na srdci, pošli nám do redakcie list (adresa: Redakcia časopisu Slovo, Hurbanistov 3, 080 01, Prešov) alebo nám napíš mejl (adresa: slovo@grkatpo.sk).

JUBILEÁ KŇAZOV

Martin Mati, duchovný školy, Košice – 1. máj – 45 rokov života; **Pavel Dancák**, titulárny arcidekan, výpomocný duchovný, Prešov – 3. máj – 80 rokov života; **Štefan Jusko**, farár farnosti Dúbravka – 11. máj – 40 rokov života; **Valentín Tkáč**, dôchodca – 14. mája – 75 rokov života; **František Hanobik**, titulárny arcidekan – 18. máj – 60 rokov života; **Štefan Vasilík** CSsR, titulárny arcidekan, na odpočinku v kláštore redemtoristov v Stropkove – 23. máj – 80 rokov života

Srdečne blahoželáme a prajeme
Mnohaja lita, blahaja lita.

NA SLOVO DAROVALI

Bratstvo ruženca, Kazimír – 30 eur; Ružencové spoločenstvo, Poša – 25 eur; Mária Petriľáková, Giraltovce – 14 eur; Mária Baránková, Komárno – 14 eur; Helena Zavacká, Ľubica – 14 eur; Jolana Šecková, Marianka – 14 eur; Margita Kostovčíková, Michalovce – 14 eur; Peter Nedoroščík, Prešov – 14 eur; Stanislav Kaščák, Vranov nad Topľou – 14 eur; Gréckokatolícky farský úrad Hlivištia – 13 eur; Daniela Matfiaková, Kežmarok – 13 eur; bohuznámy – 10 eur; bohuznámy – 10 eur; bohuznámy – 10 eur; bohuznámy – 10 eur; Peter Tutoky, Župčany – 10 eur; Gréckokatolícky farský úrad Košice-Nad Jazerom – 10 eur; Mária Kločanková, Michalovce – 10 eur; Mária Ordošová, Rozhanovce – 10 eur; Mária Slivková, Baškovce – 10 eur; Mária Arendáčová – 10 eur; Mária Kuzmová, Varechovce – 9 eur; Oľga Kolejáková, Bánov – 9 eur; Ing. Mikuláš Sysák; Bernolákovo – 9 eur; Jozef Mikula, Bzenov – 9 eur; Jozef Bratko, Humenné – 9 eur; Miloš Jakub, Ľubica – 9 eur; Mária Tabaková, Martin – 9 eur; Viktor Michančo, Prešov – 9 eur; Božena Fejková, Vranov nad Topľou – 9 eur; Jozef Mikula, Ľubovec – 9 eur; Ján Sinčák, Zbudza – 8 eur; Gréckokatolícky farský úrad Humenné – 8 eur; Ondrej Šimšaj, Margecany – 8 eur; Lýdia Mrvová, Marianka – 8 eur; František Fedor, Šarišské Michaľany – 8 eur; Gréckokatolícky farský úrad Strážske – 7 eur; Anna Tančáková, Stropkov – 7 eur; monastyr baziliánov, Trebišov – 7 eur; Alžbeta Pacoltová, Kamienka – 6 eur; Gréckokatolícky farský úrad Petkovce – 6 eur; Mária Pacholská, Spišská Nová Ves – 6 eur; bohuznáma Mária, Poprad – 5 eur; Anna Pohlodová, Vlača – 5 eur; Verona Jašová, Rokycany – 5 eur; p. Lazorová, Sabinov – 5 eur; p. Kvašňaková, Sabinov – 5 eur

Srdečne ďakujeme!

SPOLOK

Na spolok darovali:

z farnosti Drienica po 5 eur: Anna Birčáková, Helena Čarnická, Oľga Fechová, Helena Fechová, Peter Javorský, Jozef Krivoňák, Margita Olejárová, Mária Polomčáková, Vincent Sedlák, Elena Škovranová, Margita Škovranová, Anna Staneková, Anna Šurinová, Ružena Ličková
RNDr. Cyril Hospodár, Košice-Furča – 5 eur; Trnava pri Laborci – 10 eur; Terézia Šalapová, Lesné – 10 eur

Jubilanti – apríl

50 rokov: ThDr. Peter Fedor, Ľubica
60 rokov: Mária Fejková, Davidov; Andrej Kasarda, Kováčová; otec Milan Mojžiš, Drienica; Marta Nastišinová, Svidník; Marta Sopková, Kašov; Helena Varchulová, Svidník
70 rokov: MUDr. Mária Brecková, Michalovce; Ing. Edita Goldírová, Košice; Anna Hatalová, Vranov nad Topľou; Ing. Štefan Hudák, Bajany; Magdaléna Ilčiková, Košice; Anna Kaščáková, Davidov; Mária Olejárová, Svidník; Mária Orosová, Michalovce; Zuzana Špaková, Košice-Šaca; Juraj Vachaľ, Matiaška; prof. Tadeusz Zasępa, Ružomberok
75 rokov: Rozália Ďurčíková, Helcmanovce; Margita Fedorová, Dvorianky; Jozef Koscik, Drienov; Jozef Matta, Humenné; PhDr. Jozef Mižák, Košice; Mgr. Eva Nyarjašová, Vranov nad Topľou; Ing. Juraj Popovič, Zemplínska Teplica; Anna Sakarová, Vislava; Ján Špavelko, Sečovce; Anna Tóthová, Vysoká nad Uhom; Žofia Volčková, Poráč; Helena Zubková, Sačurov
80 rokov: Bernardína Gavalová, Košice-Barca; PhMr. Gabriela Hajašová, Prešov; Štefan Ihnát, Lekárovce; František Kandráč, Slivník; Etela Kandráčová, Slivník; Anna Koščová, Sačurov; Helena Pandošová, Lackovce; Mária Rošková, Vojnatina; Agáta Vasiľová, Stanča; Jozef Zubko, Nižný Hrabovec
85 rokov: Margita Bodnárová, Jastrabie; Alojz Brindzák, Hlinné; Helena Krišková, Falkušovce; Anna Mattová, Dlhé Klčovo; Barbora Surminová, Suché
90 rokov: Helena Kasardová, Vranov n. T.-Lomnica; Mária Vasiľková, Choňkovce

KOINONIA SV. JÁN KRSTITEĽ

■ **Nedeľná svätá liturgia s Koinoniou Ján Krstiteľ**
01.05. Ľubotice, cerkev (10.00 h)
■ **Nedeľná svätá liturgia s Koinoniou Ján Krstiteľ**
08.05. Ľubotice, cerkev (10.00 h)
■ **Turíce s Koinoniou Ján Krstiteľ**
14.05. Ľutina, bazilika minor

BLAHOŽELÁME

Drahý náš duchovný otec **Ján Vasiľ**, pri príležitosti vašich 32. narodenín, ktoré ste oslávili 20. apríla, vám prajeme všetko najlepšie, veľa Božích milostí, pokoja a radostí v kruhu vašej farskej rodiny. Zo srdca prajú vaši veriaci z obce Bukovce.

21. apríla oslávil svoje narodeniny – 41 rokov – duchovný otec **Radoslav Záhorský**. Drahý náš duchovný otec, s úctou vám prajeme a vyprosujeme, aby vás Pán Boh naplnil hojným Božím požehnaním. Chceme vám zo srdca zaželať všetko to najkrajšie, čo vám život môže dať. Ďakujeme Bohu za dar vašej prítomnosti, za vaše povzbudivé kázne, za váš úsmev, usmernenia a ochotu pomôcť. Božia láska a starostlivá ochrana Presvätej Bohorodičky nech požehnáva vás i celú vašu rodinu. *Na mnohaja i blahaja lita!*

vďační veriaci z Nacinej Vsi

OZNAMY

Výstava Ľuba Michalka

Výstava výtvarníka Ľuba Michalka *Vypálená modlitba – keramické obrazy* v Galérii F 7 na Františkánskom námestí 7 v Bratislave bude prístupná od 5. do 29. apríla denne okrem pondelka od 15.00 do 19.00 hod. Výtvarník predstavuje svoju najnovšiu tvorbu keramických obrazov a mozaík, pre ktoré si vytvoril vlastné kreatívne postupy a experimentálne technológie.

Duchovná obnova pre manželov

Kláštor redemptoristov v Stropkove vás pozýva na duchovnú obnovu pre manželov s názvom *Milosrdenstvo ako liek*. Obnova, ktorú vedie otec Mikuláš Tressa CSsR, sa uskutoční 20. – 22. mája. Cena: 26 eur. Prihlásiť sa môžete na duchovnecssr@gmail.com alebo telefónnom čísle 0911 812 061.

Poetický Trebišov chce podnietiť básnickú tvorbu na náboženské motívy

Začínajúcim autorom básní s náboženskou tematikou je určená literárna súťaž *Poetický Trebišov*. Súťaž je rozdelená do dvoch vekových kategórií (1. žiaci 7. – 9. ročníka ZŠ a študenti SŠ, 2. začínajúci autori nad 18 rokov). Svoje príspevky (päť básní) môžete zasielať do 30. októbra elektronickou formou na adresu: kuzmova@trebisov.sk. Verejné elektronické hlasovanie bude prebiehať od 1. do 12. novembra. Výsledky súťaže budú zverejnené v médiách do pätnástich dní po uzávierke hlasovania. Bližšie informácie nájdu záujemcovia na webovej stránke mesta Trebišov.

Evanjelizačný seminár *Oheň*

Katolícke spoločenstvo *Marana tha* pozýva na evanjelizačný seminár *Oheň,* ktorý sa uskutoční 4. júna v *Handball aréne* na Ul. Jána Pavla II. v Prešove. Po siedmich rokoch môžeme opäť prežiť celodenný čas chvál, prednášok a svedectiev o tom, aký milosrdný je náš Boh. Prednášajúci: Tom Edwards (USA) a otec Graham Keep (Kanada) z Renewal Ministries. Téma: Milosrdný Otec.

INZERCIA

Umelecká maľba chrámov, obnova fasád a reštaurovanie, pokrývanie striech a veží. Ponúkame zľavu, stopercentnú kvalitu a dlhoročnú záruku. Kontakt: 035/659 31 39, 0905 389 162, www.reart.eu.

Rekonštrukcie striech a veží kostolov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@stonline.sk

Elektrické pohony zvonov: lineárny a elektromagnetický pohon, diaľkové ovládania zvonov, oprava starých systémov. Tel.: 057/442 18 28; 0907 268 344

Výškové práce – opravy a maľovanie striech, fasád aj interiérov; výmena a montáž odkvapových žľabov; rizikový výrub stromov v blízkosti budov a na cintorínoch. Mobil: 0917 235 829, 0905 467 937;
mejl: zakmichalovce@stonline.sk

Zlatníctvo *ZLATKO* – novootvorená prevádzka ponúka ručnú výrobu tradičných a generačných šperkov, práce s drahými kameňmi a perlami, výrobu a predaj ružencových prsteňov, škapuliarov a krížikov, opravy zlatých a strieborných šperkov. Masarykova ulica16, Prešov (bývalé Pozemné stavby pri Čiernom moste); mobil: 0910 922 091.

CENNÍK INZERCIE

Občianska inzercia: znak (vrátane medzier): 2 centy a fotografia alebo rámček 2 eurá.
Meno zvýrazňujeme zadarmo.

TV LUX

22.04. (piatok) 04.00 **Gréckokatolícky magazín (GkM)** R 12.55 Papua Nová Guinea – dokument 17.20 Prehľad kresťanských periodík (PKP) R 17.30 Zlé jablká: Sexuálne zneužívanie Cirkvi P 12 22.55 **GkM** R

23.04. (sobota) 11.20 PKP R 18.00 **GkM** R

24.04. (nedeľa) 08.50 Biblické príbehy P 16.35 Šalamún 12 (2) – film

25.04. (pondelok) 11.10 **GkM** R 20.25 V Samárii pri studni – publicistika P

26.04. (utorok) 16.45 Uganda: Krehké životy – dokument o práci Centra Nepoškvrneného srdca Panny Márie P 20.50 **Gréckokatolícky magazín**

27.04. (streda) 16.30 Viera v Rusku: Biskup Maletský, Don Bosco z Petrohradu – Ako kňaz bojoval proti úpadku morálnych hodnôt. Sovietsky režim zakázal všetky cirkevné školy a sirotince P 12 20.10 PKP R

28.04. (štvrtok) 16.55 Pápežov sakristián – dokument o Pavlovi Benedikovi, augustiniánskom mníchovi P

29.04. (piatok) 04.00 **GkM** R 17.30 Stavbár brat Karol – dokument o misionárovi Karlovi Schaarschmidtovi, ktorý pracuje ako stavbár v Keni 22.55 **GkM** R

30.04. (sobota) 08.50 Biblické príbehy P 14.25 PKP R 18.00 **GkM** R

01.05. (nedeľa) 10.30 Svätá omša zo Šaštína

02.05. (pondelok) 09.10 Gigi, Božia princeznička – detský program P 11.10 **GkM** R

03.05. (utorok) 16.45 Albánsko – miesto, kde mám šancu rásť – dokument P 20.50 **Gréckokatolícky magazín**

04.05. (streda) 16.30 Viera v Rusku: Boris Rauschenbach, Na radosť nemám dôvod – dokument o Pavlovi Benedikovi, augustiniánskom mníchovi R 20.10 PKP R

05.05. (štvrtok) 11.50 PKP R 12.55 **GkM** R

06.05. (piatok) 04.00 **GkM** R 17.30 Kráľovná a Matka Chorvátov – dokument P 12

07.05. (sobota) 08.50 Biblické príbehy P 14.50 PKP R 18.00 **GkM** R 20.25 Pius XII.: Pod rímskym nebom – film P (2) 12

08.05. (nedeľa) 14.40 Môj názor – publicistika

TV NOE

25.04. (pondelok) 06.05 Na hranici pekla – dok. o prenasledovaní kresťanov v Iraku 11.45 Bible pro nejmenší 13.35 Útulek svatého Juana Diega – dok. o útulku pre choré deti v Latinskej Amerike 14.20 Slib – príbeh o dospievaní Katolíckej cirkvi v bývalom Sovietskom zväze 15.05 Noční univerzita – zostrih z prednášky RNDr. Františka Mikloška 16.40 Dobrý pastýř biskup Jorge Gottau – dokument 17.30 Byl jsem ve vězení a přišli jste za mnou – dok. o práci Katolíckej cirkvi v bolívijských väzniciach

26.04. (utorok) 09.35 Poselství svatých: František z Assisi 17.15 Krůček po krůčku – misionárska práca sestier v Etiópii 17.45 Jezuitské redukce v Paraguayi – dokument 21.05 **Řeckokatolický magazín (ŘkM)**

27.04. (streda) 13.00 Ceferino Jiménez Malla: Cikán v nebi – dok. o španielskom cigánskom mučeníkovi 23.50 Duchovní malby (6)

28.04. (štvrtok) 06.05 **ŘkM** R 14.20 Anton Neuwirth – lékař, filozof, humanista – dok. 18.00 Animované biblické příběhy: Spravedlivý soudce 18.30 Bible pro nejmenší

29.04. (piatok) 14.05 Sestra Tereza Valsé Pantellini: Místa a vzpomínky – dokument 14.35 Nárožní kámen – dokument o Sudáne

30.04. (sobota) 06.55 Soňa – dokument o slepej žene 07.15 Znovuzrození národa – dok. o Albánsku 10.30 Mše svatá – biskupské svěcení Mons. Tomáše Holuba

01.05. (nedeľa) 09.20 Don Rua – nástupca Dona Bosca 20.10 Guadalupe – dokument o vzniku a histórii mexického pútnického miesta

02.05. (pondelok) 08.45 Anton Neuwirth – lekár, filozof, humanista – dokument 13.10 25. výročí návštěvy Matky Terezy na Slovensku – dokument 18.40 Člun – Katolická církev ve Vietnamu – dokument 21.45 Camino de Santiago – putovanie do Santiaga de Compostela

03.05. (utorok) 19.15 Vzdělanost – Otec Miroslav P 21.15 **ŘkM** P

04.05. (streda) 09.40 Přímý přenos generální audience papeže – priamy prenos príhovoru Svätého Otca 17.25 Milovať až do zabudnutia – dokument o Tomášovi a Františkovi Munkovcoch, ktorých proces blahorečenia bol nedávno na Slovensku otvorený

05.05. (štvrtok) 20.00 Zahajovací ceremoniál Mezinárodních salesiánských sportovních her 2016 – priamy prenos z Bratislavy

Julie Klassenová: *Tajomstvo Pembrooke Parku*

Historický román z regentského obdobia s dávkou tajomstva a nepredvídateľných zvratov v živote Abigail Fosterovej. Praktická mladá žena sa borí s predstavou, že skončí ako stará panna. Najmä preto, že má malé veno a muž, o ktorom si myslela, že by sa s ňou mohol oženiť, sa zamiluje do jej mladšej sestry. Keď rodina čelí bankrotu, hľadajú primeranejšie ubytovanie. Vtedy prichádza neznámy právnik s ponukou užívať odľahlé panské sídlo, ktoré stojí opustené. Pembrooke Park nachádzajú tak, ako ho jeho predchádzajúci obyvatelia náhle opustili: dná šálok pokryté zaschnutým čajom, moľami prežrané šatstvo v skriniach, domček pre bábiky rozložený uprostred hry... (i527.net)

Stážista

Atmosféra v rodine mladej prevádzkovateľky módnej webovej stránky Jules Ostinovej (Anne Hathawayová) je pre jej pracovný zápal v kríze a dobre si to uvedomuje. Jedného dňa sa spoločnosť rozhodne najať stážistov, medzi ktorými je aj 70-ročný vdovec Ben Whittaker (Robert De Niro). Ben si uvedomuje, že odchod do dôchodku nie je až taký skvelý, ako sa hovorí. Využije príležitosť vrátiť sa do kolektívu a stane sa vedúcim stážistom módneho webu, založeného mladou Jules. Spoločnosť vďaka skúsenostiam a otcovskému prístupu Bena dostáva stabilitu a on sa konečne cíti potrebným. Jules zistí neveru svojho manžela a snaží sa vyriešiť blížiaci sa rozpad manželstva. Príbehom lásky, priateľstva a odovzdanosti budete istotne oslovení. (Ondrej Miškovič)

Pápežov sakristián

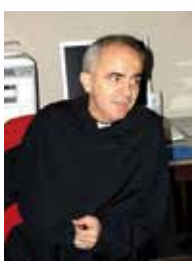

Dokument o Slovákovi, rodákovi z Trebišova, augustiniánovi Pavlovi Benedikovi, ktorý pôsobí vo Vatikáne ako pápežský sakristián. Spolu s ďalšími dvoma spolubratmi je zodpovedný za prípravu všetkých vecí potrebných na slávenie svätej omše Svätým Otcom. Augustiniáni, pôsobiaci vo Vatikáne, majú kľúče aj od všetkých troch pápežských kaplniek – Sixtínskej, Redemptoris Mater i Paulínskej. Starajú sa tiež o relikvie svätcov a o dary, ktoré dostali pápeži počas svojich pontifikátov. Takmer každý deň bol Pavol Benedik v blízkosti pápeža Benedikta XVI. a zúčastnil sa aj na konkláve – voľbe nového pápeža. V dokumente priblíži divákom miesta, kam sa bežní ľudia nikdy nedostanú. (Dada Kolesárová)

Jesus Culture: *Let it echo*

Jesus Culture je viac ako kapela. To, čo sa kedysi v roku 1999 začalo ako malá mládežnícka konferencia v Reddingu (California), narástlo do rozmerov hnutia s celosvetovým dosahom. Dokazuje to svojou produktivitou – za 10 rokov 32 albumov. A aká je ich nová platňa? Aj keď neznie invenčne a originálne, neznamená to, že nestrhne. Hlavne v prostrednej časti začne naberať grády, rovnomenná *Let it echo* je výbornou hymnickou piesňou. Silnou skladbou je aj *Miracles*, ktorá je výpoveďou manželov Quilalovcov o prežívaní obdobia, keď sa ich syn Jethro Dylan narodil mŕtvy. Celkovo je *Let it echo* príjemným počinom s niekoľkými strhujúcimi pasážami, ktorý sa vynikajúco hodí ako sprievodná hudba k osobným chválam v obývačke. (christ-net.sk)

06.05. (piatok) **14.16** Na druhý pohled: My, kteří chodíme do kostela (7) **19.00** Kazachstán, poutní kostel – svedectvo **23.50** Večer chval – oslava Boha modlitbou a spevom (52)

07.05. (sobota) **15.45** **ŘkM** R **17.10** Propast – dokument o problematike bielej mágie

08.05. (nedeľa) **16.00** Mše svatá s žehnáním Kaple Panny Marie, Hvězdy evangelizace

LUMEN

23.04. (sobota) **10.00** Viera do vrecka: Žalmy opäť v móde; hosť: rehoľná sestra Dagmar Kráľová

24.04. (nedeľa) **06.05** **Modlitba prvej hodinky** **15.30** Zachytia rodinu v čase najväčšej krízy a postupne ju postavia na nohy – reportáž z rozšírenia priestorov Centra pre obnovu rodiny Dorka v Prešove P

25.04. (pondelok) **16.30** Vitaj doma, rodina! – relácia o tom, ako postupovať, keď človek dostal v práci výpoveď alebo ju chce sám podať P **20.00** Predstavenie Kolégia Antona Neuwirtha

26.04. (utorok) **16.30** Modlitba za duchovné povolania a príprava na púť; hosť: don Anton Červeň R

27.04. (streda) **11.10** Miesto Katolíckej cirkvi v postmodernej spoločnosti – rozhovor s predsedom KBS Mons. Stanislavom Zvolenským

29.04. (piatok) **10.30** Predstavujem cirkevných otcov

30.04. (sobota) **10.00** Homeopatia. Komu naozaj pomáha?; hosť: PharmDr. Ondrej Sukeľ **08.15** 100. výročie narodenia Mons. Štefana Náhalku, zakladateľa Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme – životopisný profil

01.05. (nedeľa) **06.05** **Modlitba prvej hodinky**

06.05. (piatok) **10.30** Predstavujem cirkevných otcov

07.05. (sobota) 12. púť Rádia Lumen do Sanktuária Božieho milosrdenstva v Krakove **10.30** Svätá omša spojená s eucharistickou adoráciou **14.15** Prednáška rehoľných sestier z Kongregácie sestier Matky Božieho milosrdenstva

08.05. (nedeľa) **06.05** **Modlitba prvej hodinky**

14.05. (sobota) **18.00** Emauzy – **Archijerejská svätá liturgia z Baziliky Zostúpenia Svätého Ducha v Michalovciach**; slávi vladyka Milan Chautur, košický eparcha

RTVS

DVOJKA

22.04. (piatok) **12.40** Televízny posol

24.04. (nedeľa) **10.00** Svätá omša z Nitrianskej Blatnice pri príležitosti sviatku sv. Juraja **12.35** Orientácie P **19.50** Slovo – príhovor Mons. Jaroslava Pechu **01.10** Slovo R

29.04. (piatok) **12.35** Orientácie R

01.05. (nedeľa) **08.30** Mystická reč ikon **08.55** Slovenské miniatúry – Cerkev, ikony a pamätník **13.00** Orientácie P **19.55** Slovo P **01.20** Slovo R

06.05. (piatok) **12.20** Orientácie R

08.05. (nedeľa) **10.30** Orientácie P **20.10** Slovo – príhovor Jana Hradila, Cirkev československ. husitská P **01.35** Slovo R

RÁDIO SLOVENSKO A REGINA

24.04. (nedeľa) **09.05** Evanjelické služby Božie z Čankova

01.05. (nedeľa) **09.05** Svätá omša z Kostola Svätej rodiny v Bratislave

08.05. (nedeľa) **09.05** Svätá omša z Dómu svätej Alžbety v Košiciach

15.05. (nedeľa) **09.05** Svätá omša z Katedrály sv. Františka Xaverského v Banskej Bystrici

22.05. (nedeľa) **09.05** Evanjelické služby Božie z Vranova nad Topľou

29.05. (nedeľa) **09.05** Bohoslužba Cirkvi bratskej z Bratislavy

RÁDIO SLOVENSKO

Nedeľa **08.00** Hosť nedeľného rána **10.05** Encyklopédia spravodlivých **23.05** Opri sa o mňa. Náboženská relácia o hľadaní viery

RÁDIO REGINA

Pondelok **17.05** Viera v živote

Utorok **20.00** Duchovné horizonty R

Sobota **05.00** Ekuména vo svete **18.15** Ekuména vo svete R

22.04. (piatok) **18.15** Rádio noviny: **Duchovné slovo** (po rusínsky; otec Marko Durlák)

RÁDIO DEVÍN

Nedeľa Nedeľa **07.00** Krajina duše

Zmena programu vyhradená.

RELAX

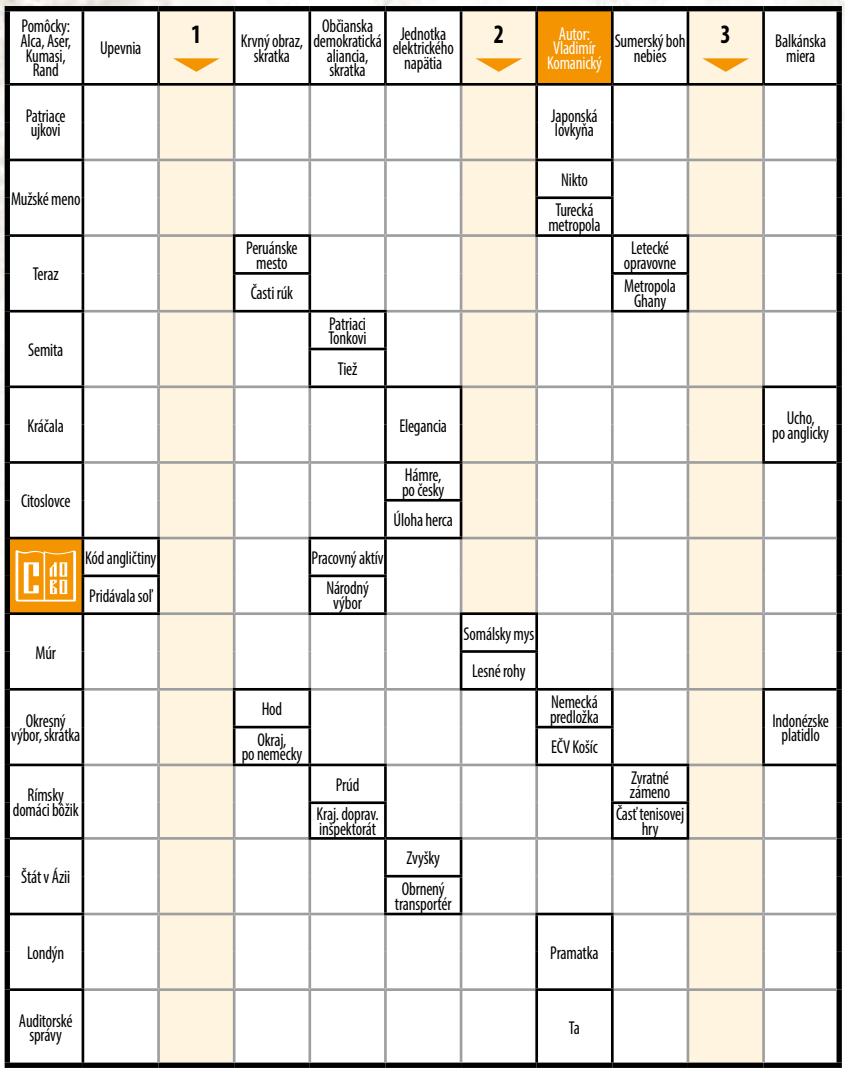

M	M	F	A	R	M	A	N	Z	O	A	K	V	L	V	É	Ž
S	U	N	E	O	A	Y	M	P	A	R	O	I	Ý	N	A	Á
K	L	I	B	R	Y	V	Š	L	Z	M	D	Ť	A	K	J	Z
Ú	Ú	P	R	E	I	Ž	O	T	E	L	A	B	E	Y	O	Á
A	V	K	O	T	E	T	E	N	R	H	I	T	R	Z	Ľ	N
R	B	K	O	L	Á	Č	Z	B	B	Z	L	O	B	A	Á	I
É	O	V	E	Ľ	K	Ý	C	E	R	O	Z	V	O	J	A	K
F	K	Z	A	Ú	M	A	T	Ý	T	E	P	L	O	T	A	R
A	O	V	T	T	R	É	N	E	R	O	M	M	A	D	S	Y
O	Á	O	U	O	S	O	Z	T	T	E	M	E	N	O	Í	T
K	K	I	O	S	K	E	K	E	L	I	T	Y	N	N	R	K
Y	B	Ž	A	Ť	O	B	R	Y	S	Y	V	D	A	O	A	A
V	Y	D	O	V	Á	Z	O	T	Ó	R	A	A	P	R	J	F

Legenda: AFÉRA, ÁTRIUM, BALET, BREMENO, BREZA, DONOR, ELITY, ENZÝM, FAKTY, FARMA, FERIT, HELMA, JAZYK, KIOSK, KOLÁČ, KÚKOĽ, LIADOK, LIBRY, ĽAVÁK, ĽÚTOSŤ, NÁJOM, OBNOVA, OBRYSY, OZNAM, PANNA, POLKA, POTER, ROZTOK, ROZVOJ, SÍRA, SONDA, STAVBA, TEMENO, TEPLOTA, TEROR, TETIVA, TÓRA, TRÉNER, TREST, TREZORY, ŤAŽBY, ÚROKY, ÚTOKY, VODÍK, VOJAK, VÝKON, VÝŤAH, VZOREC, ZAMAT, ZÁNIK, ZÁVODY, ZLOBA, ZOSUV, ŽAKET, ŽELEZO

Tajničku osemsmerovky tvorí 27 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky

Správne riešenia z čísla 6: *Krížovka:* Svojím plačom sa odvolávať na Božiu dobrotu. *Osemsmerovka:* Láska a utrpenie ruka v ruke chodia.

Výherca: Marta Berillová z Michaloviec

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov alebo slovo1@grkatpo.sk.

Automatizácia chrámových zvonov

Používame najspoľahlivejšiu technológiu zvonenia, ktorá spočíva v bezkontaktnom snímaní polohy zvonu s motorickým pohonom riadeným mikroprocesorom. Osvedčená novinka! Pohon pomocou lineárneho motora nemá žiadne fyzické spojenie so zvonom, chod zvonu bez vibrácií, maximálne priblíženie ručnému zvoneniu. Realizujeme kompletnú rekonštrukciu pôvodného zavesenia a uchytenia zvonov, ako aj elektrických pohonov. V roku 2012 sme elektrifikovali približne 150 zvonov.

Digitálne zvony s hodinovým odbíjaním

Ojedinelé riešenie, pri ktorom odpadá finančne náročné použitie liatych zvonov alebo nákladné rekonštrukcie zvonových zariadení. Systém obsahuje štyri zvony, hodinové odbíjanie, denný automat, pohrebnú automatiku, zvonkohry (napr. Tichá noc, svadobný pochod...).

Vežové hodiny

Ponúkame nový patentovaný vežový stroj riadený DCF signálom, pre číselníky do priemeru troch metrov vyrobených laserovou technológiou za bezkonkurenčné ceny spolu s odbíjaním.

Odlievanie zvonov

Odlievame nové zvony do hmotnosti 1 000 kg a gongy pre hodinové odbíjanie. Konečný zvon má rýdzo čistý presný tón s vysokou povrchovou kvalitou vďaka dvestoročnej technológii.

Ozvučenie kostolov

Ponúkame dodanie a montáž prestížnej zvukovej aparatúry, kde zosilňovač obsahuje eliminátor spätnej väzby spolu s 21-pásmovým grafickým ekvalizérom a parametrickým korektorom v celom zvukovom pásme s reguláciou 20 až 0 dB. Každý vstup má samostatné nastavenie citlivosti, basov, výšok, 100 Hz filtra a fantómového napájania. Vďaka týmto parametrom je docielené najvernejšie ozvučenie chrámu.

Osvetlenie chrámov a kompletná elektrifikácia chrámu

Ponúkame a montujeme úsporné LED a metal-halogenidové svietidlá, ktoré nahrádzajú klasické halogénové 150, 300, 500, 1000 W reflektory s úsporou až 80 % energie.

Zváranie zvonov

Zvárame prasknuté zvony akejkoľvek veľkosti a hmotnosti.

Kúrenie do chrámu – tepelné žiariče, lavicové kúrenie

Ponúkame osvedčené kúrenie do chrámu tepelnými infražiaričmi nemeckej výroby, ktoré neohrievajú vzduch, ale priestor pred nimi s okamžitým teplom zabraňujúcim tvorbe plesní a baktérií. Ponúkame aj lavicové kúrenie.

Svetelná tabuľa

Komunikácia s veriacimi na úrovni 21. storočia – slúži na zobrazenie piesní, veršov, žalmov uložených na SD karte, komunikácia tabule s obslužným zariadením je bezdrôtová. Rozmer svetelnej tabule 1 100 mm x 1 200 mm.

Patent

Od 13. júla 2000 sme držitelia patentu na elektronický regulátor zvonov, ktorý je zapísaný do registra podľa § 11 ods. 1 zákona č. 478/1992 Zb. ako úžitkový vzor č. 2675.

Osvedčenie a typová skúška

Ako jediná firma na Slovensku sme držitelia osvedčenia vydaného Technickou inšpekciou Banská Bystrica na elektrifikáciu, automatizáciu a výrobu vešiaka (konštrukcie) zvona do hmotnosti 6 000 kg.

K vežovým hodinám ponúkame zadarmo diaľkové ovládanie zvonov.

Samozrejmosťou je záruka 3 roky a 6 rokov na vykonané práce.
Elmont Albín IVÁK • Stredná Roveň 1267/10 • 034 84 Liptovské Sliače
Ing. Patrik IVÁK – 0905 518 786 • Ing. Bystrík IVÁK – 0905 941 321
www.ivakzvony.sk

PÚTNICKÉ MIESTA

Ľutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31
07.05. **Fatimská sobota – Púť matiek** (10.00 h)
10.05. **Kňazský deň** (09.30 h)

Michalovce, Bazilika Zoslania Svätého Ducha, www.bazilikaredemptoristi.sk, 0902 275 145
25.04. **Modlitby pri relikviách bl. Metoda** (16.30 h)
13. – 14.05. **Odpustová slávnosť**

Klokočov, www. klokocovmi.sk/cirkev.html
07.05. **Fatimská sobota** (08.30 h)
13.05. **Modlitby exorcizmu** (17.00 h)

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828, 0911 811 272, 0904 738 330, 0911 912 643
07.05. **Fatimská sobota** (10.30 h)
08.05. **Malá púť – kňazský seminár** (10.30 h)

SIGORD

Sigord, centrum.rodina@grkatpo.sk, 0904 604 435
Modlitebná SMS linka: 0904 738 649
06. – 08.05. **Kurz Biblia a peniaze.** Aj pre mnohých z nás kresťanov nie je ľahké vybudovať most medzi Božím slovom a finančným životom. V Biblii je však dvakrát viac veršov o peniazoch ako o viere a modlitbe dohromady. Chcete viac spoznať Božie zásady, ktoré môžu usmerniť vaše finančné hospodárenie? Príspevok je 45 eur za osobu.
03. – 05.06. **Kurz Rút.** Evanjelizačný kurz pre manželov. Príspevok je 90 eur za manželský pár.
23. – 26.06. **Kurz prípravy na manželstvo.** Dajte vašej vysnívanej svadbe kvalitnú prípravu. Viac sa môžete dozvedieť na www.domanzelstva.sk. Príspevok je 60 eur za osobu.
01. – 06. 07. **Škola Otcovo srdce A (*Father Heart School A*).** Príspevok je 100 eur za manželský pár.

BÁRKA

Juskova Voľa, skolacentrum@centrum.sk gmcbarka.sk, 057/449 02 90
30.04. **Turistický deň**
06. – 08.05. **Víkend v Bárke** (Humenné a Snina). Vek: 9 – 30 rokov.
13. – 15.05. **AŠAD**
20. – 22.05. **Kurz *Zbav nás zlého.*** Zámerom kurzu je poukázať na najčastejšie ponuky kuchyne zlého. Nazrieť na jeho päťstupňovú prevodovku motora, ktorý nás má nasmerovať na jazdu večnej smrti. A ponúknuť víťazstvo Ježiša Krista s jeho záchranou a sprevádzaním na ceste večnej radosti a pokoja. Vek: 14 – 30 rokov. (otec Jozef Maretta)
27. – 29.05. **Víkend v Bárke** (Vranov nad Topľou-mesto a Vranov nad Topľou-Čemerné).
03. – 05.06. **AŠAD**
10. – 12.06. **Bárkafest 2016**

GMPC PREŠOV

Prešov, Hurbanistov 3, gmpc@grkatpo.sk, gmpc.grkatpo.sk, koordinátor mladých: Pavol Fečkanin: pavol.feckanin@gmail.com
26.04. **Tresty za hriechy a odpustky** (Štefan Paločko, 17.45 h)
03.05. **Zakončenie letného semestra, *opekačka*** (17.45 h)

UNIPAS KOŠICE

Košice, Moyzesova 9 (budova Minerva), mraz.martin@grkatke.sk, unipas.grkatke.sk
27.04. **Liturgia pre vysokoškolákov** (17.00 h); **stretnutie** (18.00 h)
30.04. **Cyklotúra s vladykom Milanom** (08.00 h)
04.05. **Liturgia pre vysokoškolákov** (17.00 h); **stretnutie, ukončenie Paschy** (18.00 h)
07.05. **Odpust mladých Košickej eparchie, Klokočov** (09.00 h)

ČIČAVA

GKFC, Čičava, centrumpreromov@gmail.com, centrumpreromov.sk, kapelaf6.sk, 0915 951 081
07.05. **Biblická škola Timotheos**, GFC pri cintoríne, Soľ (08.00 – 13.00 h)
07.05. **Chvály SpAP s kapelou F6**, GFC pri cintoríne, Soľ (18.00 – 20.00 h)